

menter, & ad modum habitus, quam transeunt, & per modum dispositionis: Ergo Christus virtutem illam ex se & ex natura sua transeuntem, habuit permanentem & per modum habitus: Sicut supra disp. 12. artic. 5. dicebamus, quod licet donum prophetie datur communiter per modum motionis & consecrationis transeuntis, in Christo tamen, ratione conjunctionis anime eius ad verbum, fuit permanentem, & per modum habitus: unde sicut ob hanc rationem Christus prophetabat, quando volebat, ita poterat efficere miracula, quoties, & quando volebat, semperque ad ea patrandam paratam habebat assistentiam & concursum divinam omnipotentie, ut articulo precedenti annotavimus.

- 53 Dices, qualitas que secundum se & quoad suam substantiam est transiens, etiam quoad modum debet esse talis, cum modus essendi proportionetur ipsi substantie rei: Ergo si virtus patrativa miraculorum in Christo, secundum se, & quoad suam substantiam, fuerit transiens, etiam quoad modum & statum debuit esse talis.
54 Respondetur negando Majorem, non enim repugnat quod aliqua qualitas sit quoad substantiam transiens, & quoad modum permanentis: ut enim dicitur in Logica, capite de qualitate, datur qualitas, que quoad substantiam est dispositio, seu de facti mobilis a subiecto, & quoad modum est habitus, seu a subiecto difficile mobilis, ut habitus opinionis in hereticis: sicut contra datur qualitas, que quoad substantiam est habitus, & quoad modum est dispositio, ut scientia que est in tyrone. Sicut ergo Theologi docent lumen glorie collatum Paulo in raptu per modum transeuntis, fuisse natura sua permanentem, atque habitum: ita pariter ex adverso nos dicimus, quod miraculorum anima Christi collatum, quamvis fuerit qualitas natura sua transiens, in Christo tamen, ob dignitatem subiecti, & ratione conjunctionis nature eius ad Verbum, fuisse permanentem, & habuisse modum & statum habitus.

DISPUTATIO XX.

De impeccabilitate Christi.

Ad questionem 15. Divi Thomae.

Hactenus egit S. Doct. de perfectionibus humanitatis assumpta, nunc agere incipit de defectibus eiusdem nature, & primo de illis que ad corpus pertinent, quod facit questione decima quarta, deinde de illis que spectant ad animam, quod prestat questione decima quinta. Sed quia circa primum nulla occurrit difficultas hic discutenda, ad secundum progredimur, & de impeccabilitate anime Christi sequentibus articulis differimus.

ARTICULUS I.

An Christus de potentia absoluta peccare poterit?

§. I.

Quibusdam praeferunt sententiam.

Suppono primo ut certam & indubitam veritatem fidei, & Christum nunquam de facto peccasse: id enim innuunt testantur Scripturae loca: nominatim vero Isaie 53. dicitur Christum non fecisse iniquitatem, nec dolum fuisse inventum in ore eius. Ad quem locum alludit S. Petrus Epistola 1. c. 2. in eisdem verbis Christi innocentiam commendans, nisi quod per iniquitatem apud eum haberet peccatum, ut liquet Christum non modo non admisisse gravem culpam, qualem vox iniquitatis in communi usu sonat, sed proflus nullam, alioquin peccatum fecisset, quod negat Apostolus. Haberet etiam ad Hebraeos 4. Christum tentatum fuisse per modum similitudinis, absque peccato. Quae verba periphrase excludunt a Christo peccatum. Et c. 7. Talis enim dicebat, ut nobis esset Dominus, sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus. Denique ipse Christus se accusatorum & hostium iudicio permittit dicens: Quis ex vobis arguet me de peccato? Quod S. Chrysostomus homil. 24. in 1. ad Corinthios magna esse securitatis docet.

Missa facio loca quedam, quibus innocentia Christi non nisi allegorice traditur, ut que S. Chrysostomus homil. 5. ex variis in Mathaniam locis profert de serpente super petram non relinquente vestigia, quod ad Christi innocentiam aptat. Item quod Psalms 90. dicitur: Flagellatus non propinquabit tabernaculo tuo, quod idem Chrysostomus accipit de Christi humanitate, nullo unquam peccato temeratum, tanquam flagello diabolo procul abacto. Similiter quod habetur Exodi 25. de arca veteris testamenti compacta ex lignis que putrefecere non poterant, & auro purissimo intus & extra veluti auro purissimo rutilantem, refert Eustachius

Antiochenus, oratione in illud: Dominus passus me. Docet etiam Isidorus Pelusiotus lib. 1. epist. 193. quod Jacob hadorum pellibus contextus, ac paternam benedictionem consecutus, Christum significavit, qui peccato obnoxium naturam citra peccatum suscepit, ac vitiosus ipsius affectus in seipso interemit, & Sanctus Maximus sermone de Paschate, de Christo exponit illud Psalms 88. Ponam in scutum saculi semen eius, & thronum eius sicut dies celi. Quod sic glossat: (Quis est dies celi, nisi Christus Dominus, de quo dicitur per Prophetam: Dies dei erunt Verbum, ipse enim dies Filius, cui Pater dies, divinitatis suae, eructat arcum. Ipse, inquam, est dies qui ait per Salomonem: Ego feci ut oriatur in celo lumen indefectum. Sicut ergo diem celi, non omnino non sequitur, ita & Christi iustitiam peccatorum tenebrae non sequuntur. Semper enim dies celi splendet, lucet, & fulget, neque aliqua potest obscuritate concludi: ita & lumen Christi semper micat, radiat, coruscatur, nec aliqua potest delictorum caligine comprehendi, unde ait Evangelista Joannes: Et lux in tenebris lucet, & tenebrae eum non comprehenderunt.) Denique sponsa in Cantico pulchritudinem sponsi describens, ipsum ait esse candidum, & rubicundum, ac electum ex millibus, quod Richardus Victorinus interpretatur de Christo, qui candidus vel propter innocentiam, rubicundus ex ardore caritatis, vel pro sanguine in passione fuso, & electus ex millibus, quia solus fuit sine peccato inventus.

Ratio etiam quam D. Thom. hic art. 1. adducit, id aperte declarat: Christus enim non nisi propter tria assumpti defectus nostros, scilicet non nisi pro nobis satisfecerit, ut veritatem humanam naturae comprobaret, & ut nobis fieret exemplum virtutis: Sed ad nullum horum potuit peccatum conducere: Ergo nullum assumpsit peccatum. Major patet. Minor vero quoad singulas partes probatur. In primis enim peccatum non potuit ad satisfaciendum conducere, cum potius impedit virtutem satisfactoriam. Nec ex illo demonstratur veritas humanae naturae: non enim est humana natura conforme, sed potius contra illius inclinationem. Nec tandem potest virtutis exemplum esse, cum contrarietur virtuti. Peccatum ergo actuale vel habituale nulla ratione potuit in Christum cadere, praesertim cum ipse idcirco venisset, ut peccatum destrueret, efflueret Agnus Dei tollens peccatum mundi, iuxta Danielis prophetiam. Unde praclare S. Paulinus panegy. de obitu Celsi: Nam neque doleret culpam, nisi liber ab illi, Nec laxare vult posse, & ipse reus, Nec peccatori moerere cadere, nisi liber ab illi, Peccati vinculis legitime retinens.

Eandem rationem elegantem prosequitur D. Bernardus 3. serm. 4. de vigilia Nativitatis, his verbis: Ecce Agnus sine macula, Agnus qui tollis peccata mundi. Quis enim peccata molius tolleret, quam is in quem peccatum non cadit? Iste sine dubio lavare se potest, quem confitetur inquinatum non esse. Hae manus operum luto degerat oculum meum, qui sola sine pulvere est. Iste mihi septicum educat de oculo, qui non habet trabem in suo: immo iste trabem educat de meo, qui nec exiguum pulverem habet in suo.

Patrem inter & humanum genus inimicitiae intercedebant, quarum Christus destructor, & inter Deum & homines Mediator esse debebat: Non igitur ex inimicis unum esse debuit, ne & ipse mediator & conciliatore egeret. Moyses terram promissionis intrare non potuit, sed Josue, qui ad aquas contraditionis non peccavit. In quo notatur quod oportebat humani generis liberatorem, & introductorem in caelestem Jerusalem esse sine peccato, ut egregie observavit Stephanus Cantuariensis in cap. 27. Numerorum. Summa ergo Christi innocentia, & perfecta a quocumque peccato immunitas, a nullo Catholico potest revocari in dubium.

Nec obstant quedam Scripturae testimonia, quibus peccatum tribui Christo videtur, ut illud Psalms 21. Deus meus respice in me, quare me dereliquisti? longe a salute mea verba delictorum meorum. Quae verba David in Christi persona dixit, extra controversiam est, cum ipse Christus partem eorum in Crucis protulerit, idcirco D. Augustinus hunc Psalms, non tam prophetiam censet appellandum, quam Evangelicam historiam. Cum ergo Christus verbis illis sua aliqua delicta agnoscat, non videtur fuisse expers peccati. Similiterque est illud Psalms 37. A facie peccatorum meorum, quod de Christo dictum esse, admittit ibi S. Augustinus. Addi item potest locus Apostoli 2. ad Corinthios 5. & ad Galatas 3. dicentis Christum factum esse peccatum & maledictum. Denique obijci potest, Christum voluisse a Joanne baptizari: hoc autem fuisse inutile & superfluum, si nullam peccatum habuisset, vel contraxisset, cum Lucae 3. Joannes baptizasse dicitur in remissionem peccatorum.

Sed haec vix responsione egent, locus enim Psalms 21. & 37. facile exponitur dicendo Christum ibi tanquam humani generis fidei flores exponere aeterno Patri se propter delicta sua (qua videlicet in se fuisse peccat, pro sanguine & cruciatibus elenda) longe fieri a salute corporis, & liberatio-

ne, quam ex natura inclinatione petebat. Ita hunc locum exponunt Nazianzenus Orat. 36. Augustinus ad locum prolatum ex Psalms 17. & ad titulum Psalms 38. Genezardus, Bellarminus, & alii: quin etiam in Concilio Romano viginti Episcoporum sub Vigilio, & expositio sub anathe-mate praecipua est can. 23. ut refert Turrianus in defens. libri 2. Constitutionum Clementis, ad caput 5.

Ad locum vero Apostoli ex 2. ad Corinthios 5. ubi Christus dicitur factus peccatum, respondetur cum D. Augustino in Enchir. cap. 14. & cum D. Thoma hic art. 1. ad 3. eatenus dici Christum factum esse peccatum, quia hostia pro peccatis est factus, nam in antiqua lege sacrificia pro peccatis dicebantur peccata, iuxta illud Osee 4. Peccata populi mei comest. Vel Christus dicitur factus peccatum, quia factus est in similitudinem carnis peccati, propter corpus mortale & passibile quod assumpsit.

Quod de baptismo additur omnino insulsum est, nam baptisimus Joannis quem Christus suscepit, erat infirmum & egenum elementum. & ut quavis dicitur Joannes baptizasse in remissionem peccatorum, tamen id baptisimus ille non nisi figuratiter & dispositivè praestabat, commo-nendo videlicet hoc externo signo peccatores, ut lavarentur per contritionem, ac mundi fierent. Unde fatue omnino a Felice Urgellitano assertum dicitur, Christum in baptismo Joannis quem suscepit, spirituali generatione, & aequae nos in Christi baptismo, fuisse renatum; cum potius baptizari voluerit, ut aquas ipsas ablueret, & nobis sanctificandis aptaret, seu ut vim regenerandi fideles ipsis tribueret, ut eleganter expendit Ambrosius ser. 18. his verbis: Ideo baptizatur Christus, non ut sanctificetur ab aquis, sed ut ipse aquas sanctificet, & puritate sua purificet fluentia illa qua tangit: consecratio enim Christi, consecratio major est elementis. Cum enim Salvator abluatur, jam tunc in nostrum baptismum tota aqua mundatur, & purificatur sine, ut securus postmodum populi lavacri gratia ministratur. Similia habet S. Maximus hom. 7. de Epiphania, ubi idcirco tantum baptizatum Christum ait, ut aqua nostro baptismum consecrarentur, & S. Chrysostomus homil. in Praecursores, ubi baptizatum a Joanne Christum, ait, Ut deegeret antiquum peccatum, & aperiret aquae spiritum valviam. Adiditque: Cum Jesus descendisset in Jordanem, videre erat: magnum miraculum, fontem in flumine locum, & flumen in flumine baptizatum.

Suppono secundo ut certum & indubitatum, Christum, non solum nunquam de facto peccasse, sed nec potuisse de lege ordinaria peccare, quia erat beatus; & gratia plenus, a primo instanti conceptionis, propter conjunctionem anime eius ad Verbum: beatitudo autem, & gratiae plenitudo, non possunt de lege saltem ordinaria, cum peccato componi. Quod igitur in praesenti inquirimus, est an Christus, est non peccaverit de facto, nec de lege ordinaria peccare potuerit, de potentia tamen absoluta potuerit peccatum committere? non quod Deus praebat vires ad peccandum, vel ad illud sua potentia specialiter juvet, id enim omnes Theologi impossibile censent, alias Auctor peccati eius foret: sed quod utendo sua absoluta potentia auerit a Christo dona cum peccato repugnantia, v. g. beatitudinem, gratiam habituales, & supernaturales virtutes, vel talia dona non tribuit humanitati, potuit de potentia absoluta, in communi Theologorum sententia, eo quod cum unione hypostatica essentialium connexionem non habeat. Unde sentus praesentis difficultatis est, an in causa quae verbum humanitatem assumeret sine beatitudine, & sine ullo gratiae dono, praeter gratiam substantialem unionis, possit illius humanitas peccare in sensu composito unionis, hoc est unione cum peccato retenta, vel in sensu diviso, hoc est unione pro peccato destructa, eo modo quo homo iustus potest peccare mortaliter, non peccato cum habituali gratia composito, sed gratia per peccatum destructa?

Qua in re tres reperio diversas Theologorum sententias. Prima asserit posse in eo casu Christum peccare in sensu composito unionis, hoc est unione non destructa per peccatum, sed cum illo conservata. Ita Durandus in 3. dist. 12. qu. 2. dicens: In contrarium magis obijcere verba deuta, quam rationem efficerem. Hunc sequuntur Nominales, praesertim Ocham, Almainus, & Marfilus. Scotus etiam & eius Discipuli, nominatim Rada, & Faber, huic adhaerent sententiae.

Secunda docet non posse quidem etiam de potentia absoluta, peccatum componi cum unione hypostatica; in sensu tamen diviso, humanitatem Verbo unitam sine visione beatifica, posse peccare, peccato destruenta unionem, non quidem ex natura rei, sed de potentia absoluta. Hanc tenet Hurtado hic disp. 59. & 60.

Tertia quae non solum apud domesticos, sed etiam apud extraneos communis est, delendit humanitatem Verbo unitam non posse etiam de potentia absoluta peccare, neque in sensu composito, nisi cum unione cum peccato retenta, sed nec etiam in sensu diviso, nempe unione pro peccato destructa. Hanc sententiam ita certam plures exultant, ut oppositam iudicem erroneam:

& Capreolus dicit, contra illam non esse agendum a veritate, sed a ratione. Qui autem mitius loquuntur, eam ad minus temerariam vel scandalosam censent. Sed quidquid sit de his censuris, a quibus abstinendum existimo, ut sancti Doctoris modelium imitemur, veram omnino censeo sententiam, qua Christum esse vi praesentis unionis hypostaticae omnino impeccabilem esse affirmat, & oppositam SS. Patrum doctrinam aperte repugnare, ut patebit ex dicendis §. sequenti.

§. II.

Primo conclusio statuitur, & auctoritate Sanctorum Patrum confirmatur.

Loco primo: Humanitas Christi Verbo unita peccare non potuit, etiam de potentia absoluta, peccato cum unione composito. Probatur primo conclusio ex SS. Patribus, qui passim id docent humanitatem Christi ex vi unionis hypostaticae esse impeccabilem, subindeque censent peccatum non posse cum unione componi. Eorum testimonia fufe & lato calamo profert Valf. hic disp. 61. c. 1. nos breviter ea exponemus.

In primis Hilarius lib. 1. de Trinitate circa medium, asserit Christum non potuisse admittere peccatum, dum Christus est, eo quod qui Christus est, non potest amittere quod Christus est. Anselmus lib. 2. cur Deus homo cap. 10. ait Christum idcirco non potuisse peccare, quia non solum homo, sed etiam Deus erat. Dionysius Alexandrinus in Epist. contra Paulum Samosatenum docet, quod quia anima Christi erat Verbo Dei unita, incapax peccati fuit. Et addit quod si Christus non esset Deus, non esset alienus a potestate peccandi. Anastasius Sinaita cap. 2. idry. 1. sola, inquit, Christi mens, & sanctissima eius anima, incapax omniique malitiae nescia fuit; forma enim servus erat qui regebatur & gubernabatur a Divino Verbo in eadem hypostasi sibi conjuncta. Rupertus etiam libro de voluntate Dei, cap. 11. ait quod humanitas Christi, non per creationem, sed per assumptionem facta est creatura talis, qua peccare non solum nolle, verum etiam non potest. Idque probat ex verbis Christi Joann. 5. Amen, amen dico vobis, non potest Filius a se facere quidquam, nisi quod videtur Patrem facientem, subdens: Quid enim est quicquam a semetipso quidquam facere, nisi malum facere.

Demum hanc veritatem eleganter expressit Augustinus, 18. vel Auctor libri de Incarnatione Verbi, qui inter eius opera habetur: nam lib. 2. sub finem haec scribit: Massam, sicut in fornacibus saepe fieri videtur depravandam, itam ignem essentialiter accitimus, quia nec illi in se nisi ignis committitur, sed & si quis contingere aequo contrivare accendit, non ferri, sed ignis vim sentit. Hoc ergo modo etiam illa anima qua quasi ferrum in igne, sic semper in Verbo semper in sapientia, semper in Deo posita est: omne quod agit, quod sentit, quod intelligit, Deus est. Et nec visibilis nec invisibilis dici potest, & quae incomparabiliter ex Verbo Dei unicitate, indefinenter ignea possidebat. Et mox: Ista anima aliter delectatur, id est Verbo Dei & sapientia ungitur. Et aliter participat eius, id est sancti Prophetarum, & Apostolorum. Illi enim in odorem sanguinum eius curare dicuntur, ista vero anima vastum arguenti ipsius fuit, ex cuius fragrantia participat digni quique Prophetarum & Apostolorum habent. Sicut ergo alius est arguenti odor, & alius est arguenti substantia: ita alius est Christus, & alius participat sui. Et sicut vas ipsum quod substantiam continet arguenti, nullum odorem potest aliud recipere liquorem: ita anima Christi, velut vas in quo erat substantia arguenti, impossibile fuit ut contrarium recipere odorem: participat vero eius, quam proximi fuerint vasculo, tam odoris erunt participes & capaces: & qui ex odore eius participant, si se paulo longius a fragrantia eius amoverint, impossibile est ut non inclinent in odorem contrarium. Verba hujus libri Auctor descripsisse videtur ex Origene lib. 2. Periarch. cap. 6. ubi familia leguntur.

Tam clara & expressa SS. Patrum testimonia conantur 13. Discipuli Scoti eludere, dicendo SS. Patres his locis probare impeccabilitatem in Christo ex unione substantiali ad Verbum, non quia ipsa sit essentialiter cum peccato incompatibilis, aut ratio formalis impeccabilitatis humanitatis Christi, sed quia ratione illius erant ipsi debita, debito congruentia, dona gratiae & fruitio beatifica, ratione quorum illi repugnabat peccatum.

Verum haec solutio, ut dixi, mera elusio est, & aperte 14. menti SS. Patrum repugnat. In primis enim Dionysius Alexandrinus taliter attribuit impeccabilitatem Christo, ratione divinitatis, quod si non esset Deus, non possit esse alienus a potestate peccandi: At si esse Deum non esset ratio impeccabilitatis Christi, sed solum redderet debitam, debito congruentia, formam talis impeccabilitatis, possit esse alienus a potestate peccandi, quamvis Deus non esset, dummodo beatifica visione fruatur, ut in aliis beatis de facto contingit: Ergo juxta Dionysium incapacitas peccandi convenit Christo ratione unionis formaliter.

Secundo, juxta Hilarium, Christus non potuit admittere peccatum, dum Christus est, eo quod qui Christus est, non potuit amittere quod Christus est. Sed potuit manens Christus beatifica visione carere: Ergo ex mente Hilarii Christum non posse peccare, non ex beatifica visione, sed ex unione hypostatica provenit.

Tertio, juxta Augustinum, vel Auctorem libri de Incarnatione Verbi, sic unguentum vas replens, illud reddit incapax alterius liquoris, ita Verbum replens animam Christi, illam reddit incapax alterius liquoris: Ergo pariter ipsum Verbum replens humanitatem Christi, formaliter illam reddit culpae incapacem.

Quarto, Ideo operationes Christi, juxta SS. Patres, non possunt esse peccata, quia sunt actiones Theandricae, id est Dei viriles, ut dicitur in 6. Synodo generali actione 8. & 11. & fape docuit Divus Damascenus, praecipue lib. 3. de fide: cap. 19. & 20. At quod Actiones Christi sunt Theandricae, seu Deiviriles, non habent ex beatitudine, sed ex vi praecise unionis hypostaticae: Ergo ad hanc solum causam reducunt SS. Patres impeccabilitatem Christi, & non ad beatitudinem animae ejus.

Denique, si impeccabilitatem Christi solum a visione beatifica proveniret, sequeretur SS. Patres, quotquot de impeccabilitate Christi egerant deceptos fuisse, nec veram illius causam assignasse, siquidem nullus illorum ad beatitudinem recurrit, quae juxta Adversarios est vera & sola causa impotentiae peccandi in Christo, sed ad unionem hypostaticam, quae, ut ipsi contendunt, non est vera causa illius; unde si vera sit Adversariorum sententia, SS. Patres assignarunt non causam pro causa, cum, omnia visione beatifica, docerent Christum ratione unionis hypostaticae esse impeccabilem: Sed hoc asserere temerarium est, & SS. Patribus injuriosum: Ergo, &c.

§. III.

Prima ratio fundamentalis nostrae conclusionis exponitur.

14. **N**on est conclusio non solum favent testimonia SS. Patrum, sed plures etiam rationes efficaces eam demonstrant. Prima fere potest proponi. Verbo Divino ex vi unionis humanitatis ad ipsum, incumbit obligatio gubernandi humanitatem, eamque in officio continendi, ac proinde si humanitas assumpta peccaret, ejus peccatum Verbo in seipso attribueretur: Sed implicat Verbum in seipso peccare: Ergo etiam implicat humanitatem assumptam peccare peccato cum unione composito. Minor patet, Major autem in qua est difficultas sic ostenditur. Quoties duo univertur in aliqua natura vel persona, interius naturaliter subordinatur superiori, & consequenter superior tenetur inferiorem regere & gubernare: Sed ex vi unionis humanitatis ad Verbum, natura humana & divina conveniunt in una Christi persona: Ergo ratione hujus unionis tenetur divina natura gubernare & regere humanam, & consequenter peccatum humanitatis unitae tribueretur Verbo, nedum ut subsistens in humanitate, sed etiam secundum se, & propter in divinitate subsistens.

15. **C**onfirmatur primo: Quia corpus est interius animae, & per unionem conveniunt in una & eadem natura, ex tali unionis induit anima obligationem corpus regendi: Sed humanitas est inferior divinitati, & ex vi unionis hypostaticae convenit cum deitate in eadem Christi persona: Ergo ex vi talis unionis incumbit divinitati specialis obligatio gubernandi humanitatem. Unde sexta Synodus generalis Actione 8. postquam asseruit, animam Christi nullum in se naturalem motum excitare, nisi ad nutum Verbi sibi hypostaticae uniti, sic verbis Nyleni concludit: Quia mandatum corpus nostrum regitur, gubernatur, variis ordinatur ab intellectu & rationali anima nostra: Ita in homine Christus tota humana ejus cognoscitur, ab ipsius Verbi Divinitate semper & in omnibus unita, Deo unita sit.

16. **C**onfirmatur secundo: Cum in una & eadem natura convenit superior & inferior potentia, incumbit tali naturae obligatio regendi potentiam inferiorem, per potentiam superiorem: ut constat in natura humana, quae naturali obligatione tenetur per voluntatem regere & gubernare appetitum inferiorem: Ergo pariter cum in natura conveniunt in una & eadem persona, consistit in illa obligatio regendi inferiorem, per superiorem naturam, & consequenter Verbo, in quo ex vi unionis humanitatis ad ipsum conveniunt natura divina & humana, incumbit specialis obligatio regendi & gubernandi naturam humanam per divinam, subsimiliter peccatum humanitatis unitae attribueretur Verbo, non solum ratione voluntatis humanae, sed etiam voluntatis divinae.

17. **C**onfirmatur tertio: Longe arctior est conjunctio Verbi cum sua humanitate, quam materis cum uxore, patris cum filio, domini cum servo, cum haec non sint uniones physicae, qualis est Verbi conjunctio cum humanitate: Ergo multo magis est Verbi Divini dirigere in omnibus

suas operationibus, & a tanto maiori, quantum est malum culpe avertere efficaciter humanitatem assumptam, quam viri sit dirigere uxorem, & a peccato avertere, per facultate; itemque quam sit patrisfamilias & domini dirigere filios & servos, & eorum, quantum possunt, impedire peccata, peccatarii ipsi nisi loquatur, juxta illud Salviani lib. 7. de providentia: Peccata magna & peccatissima, quae habere scelus maximum potest, quasi probat avertere fieri, si scilicet potitur perpetrari. In casus enim manus est ut prohibeat, jubet agi, si non prohibet committi.

Hanc rationem instruat Ambrosius lib. de Incarnatione cap. 7. his verbis: Qui alio roborat, se regere ipse non potest: Ubi humanae Christi voluntatis impeccabilitatem refert ad regimen Verbi. Et Epiphanius in Anchorato, ubi sic ait: Quia verbum virtute sua servabat inferiorem naturam, ab omni invidiis carnali turbis. Ubi causam impeccabilitatis tribuit Verbo inferiorem naturam frenanti. Illam etiam indicat Anastasius cap. 21. ubi haec scribit: Confitemur etiam animam & corpus, quae Verbo hypostaticae unita sunt, Verbo subsistere, sicutque cum amicitia proprietatis unita a Verbo magis reguntur, quam ulla alia creatura eadem subsistat, & ab eodem regatur, cum longo arctius cum Verbo conjuncta sit, quam ulla alia res creata.

Hanc denum rationem tradit S. Thomas in 3. dist. 12. q. 2. art. 1. in corp. & ad Ambrosium eadem in 3. dist. 12. q. 2. art. 3. ubi ait humanitatem Christi ideo non potuisse peccare, quia unit instrumentum divinitatis eam moventis, Divinitas autem non potuit illam ad malum movere. Quae doctrina non sic accipienda est, ut humanitas in omnibus suis actibus proprie fuerit instrumentum divinitatis, sed quia sicut instrumentum non agit, nisi ut subordinatum principali agenti; ita humanitas Verbo unita, in omnibus actionibus divinitati ut regenti gubernantique subdatur: eo autem ipso quod humanitas, ex vi unionis hypostaticae, isto modo divinitati subdatur, non potest peccare, nisi ejus peccatum Deo ut specialiter moventi tribuatur. Unde Vasquez mentem Sancti Doctoris, & hujus rationis vim non penetravit, dum illam ut vulgarem & parvi momenti desepit.

§. IV.

Alia ratio probatur nostra conclusio.

18. **P**otest etiam suaderi conclusio alia ratione, qua utitur communiter nostri Thomista, & cum illis Suarez, & alii ex Patribus Societatis, licet illa pariter duplicat Vasquez, cui solum ingenii sui inventa placeat. Potest autem haec ratio sub haec forma breviter proponi. Si posset humanitas assumpta peccare, peccato cum unione hypostatica composito, posset suppositum Verbi ut subsistens in humanitate peccare; Consequens est falsum: Ergo humanitas assumpta non potest peccare peccato cum unione hypostatica composito. Sequela Majoris probatur: Actiones sunt suppositorum ut subsistentium, ut commune axioma docet: Sed suppositum humanitatis assumptae, est suppositum Verbi quatenus in illa subsistens: Ergo si posset humanitas assumpta peccare peccato cum unione ad Verbum composito, posset Verbum ut subsistens in humanitate peccare.

19. **R**esponder Vasquez post Durandum, ex eo quod humanitas unita Verbo tenetur unum peccare, solum dicitur Verbum denominative peccare, non autem effective, nec amplius ratione facta convinci, quatenus in communi axioma asseritur actiones esse suppositorum, non ideo dicitur, quia suppositum ut quo vel ut quod insit in operationes naturae, sed quia insistent naturam proximam operantem ut quo & ut quod: unde actiones dicuntur suppositorum, non effective, sed tantum denominative, ex quo solum sequitur, humanitatem Verbo unitam peccare, fore peccatum Verbo attribuendum denominative, in quo nulla repugnantia, nec indecentia invenitur, sicut nec in eo quod Verbum in humanitate subsistens mortuum, crucifixumque dicitur.

20. **V**erum haec solutio & doctrina Vasquez multipliciter potest convelli. In primis enim dicitur Verbum ut subsistens in humanitate peccare denominative, seu per communicationem idiomatum, pia aures offendit, & a majori Theologorum parte non admittitur, licet concedant Verbum in humanitate subsistens posse dici se denominari mortuum & crucifixum: Rationem vero differimus assignat D. Th. supra q. 1. art. 1. ad 3. ubi ait quod mors, sicut & quodlibet aliud malum poene, a Dei justitia est introducendum, propter gloriam ipsius Dei; malum vero culpe seu peccatum committitur per recessum ab arte divinae sapientiae, & ab ordine divinae bonitatis: & ideo licet nulla sit indecentia quod Verbum in natura assumpta, seu ut subsistens in humanitate, per communicationem idiomatum, passum, crucifixum, & mortuum denominetur, est tamen moralis indecentia, quod Verbum, etiam ut in natura humana subsistens, denominative, seu per communicationem idiomatum, peccare dicitur.

21. **C**onfirmatur: Praedicata natura humanae, quae per se primo conveniunt supposito, si habeant repugnantiam cum hypostasi seu persona Verbi, non possunt de illa etiam per communicationem idiomatum predicari: haec enim ratio docet S. Thomas has propositiones esse falsas, Christus est creatus vel creatus, Christus incipit esse, & similes: Sed peccare est predicatum habens repugnantiam cum persona Verbi: Ergo non potest de illa, etiam per communicationem idiomatum, enunciari.

22. **S**ecundo: Juxta hujus solutionis doctrinam, humanitate Petri peccante, suppositum Petri solum peccat denominative; nam, ut ait Vasquez, actiones dicuntur suppositorum, non effective, sed tantum denominative; & tamen humanitate Petri peccante, suppositum ejus dicitur simpliciter & absolute peccans, & peccato infectum: Ergo si Verbum, ut in humanitate subsistens, dici potest denominative peccare, simpliciter & absolute peccans, seu peccato infectum, appellari poterit, quod pia aures abhorrent.

23. **T**ertio: Haec propositio, Verbum ut in humanitate subsistens, pro nobis meruit & satisfecit, est vera in propriae ratione, & in rigore, non minus quam ista, Christus pro nobis redemit, & satisfecit pro nobis, & tamen juxta doctrinam Vasquez, Christus, seu Verbum ut subsistens in humanitate, solum denominative satisfecit & meruit, cum juxta illam actiones non sint suppositorum effective, sed tantum denominative: Ergo quod humanitate assumpta peccante, Verbum ut in illa subsistens denominative tantum peccat, non tollit quod haec propositio, Christus, seu Verbum ut subsistens in humanitate, peccat, sit vera in rigore & proprietate sermonis.

24. **D**enique: Falsum est quod operationes non sint suppositorum active, seu effective, sed denominative tantum: Ergo praedicata solutio falso utitur fundamento. Consequentia patet, Antecedens probatur ex Concilio Florentino sess. 18. in qua Joannes Theologus ex hoc communi Philosophorum essetio, Actiones sunt suppositorum, probat, assentiente Concilio, Spiritum Sanctum a Filio procedere, & essentiam in divinis non generare, sed Patrem, ratione essentiae: At Pater non denominative tantum, sed etiam effective ut quod generat, media essentia ut principio quo generandi: Ergo actiones sunt suppositorum, non solum denominative, sed etiam effective.

25. **N**ec valet quod respondet Vasquez, nimiram rationes Conciliorum non esse de fide, immo aliquando nihil falsis principis, ut constat ex septima Synodo, ubi quidam ex Patribus, cum Haereticis disputans, ut probaret Angelos participat posse, assumpsit principium falsum, nempe Angelos esse corporales. Non valet, inquam; nam rationes Conciliorum, est de fide non sint, magna tamen sunt auctoritatis, nec fas est illis contradicere, sine urgenti fundamento, & nisi ex eis aliquid sequatur absurdum: Ergo licet ex praedicata auctoritate veritas propositionis nostrarum, ut de fide certa non habeatur, non potest tamen negari, vel in dubium revocari.

26. **A**ddo quod Joannes Theologus principium illud assumptum ut Philosophis commune, & nullus ex Patribus vel Latinis, pro quibus disputabat, vel Graecis, contra quos agebat, in contrarium reclamavit; immo Graeci argumentum Joannis Theologi convixit Spiritum Sanctum a Filio procedere consensit sunt: Ergo illud principium ab universalis Ecclesia tam Graeca, quam Latina, tacite solum fuit approbatum, licet expresse definitum non fuerit.

§. V.

Alia rationes breviter exponuntur.

27. **P**raeter duas rationes jam expostas, quae praecipuae sunt & fundamentales, tres aliae suppetant, quibus breviter suaderi potest nostra conclusio. Prima est: Gratia habitualis justificans, non solum ex natura rei, sed etiam essentialiter pugnat cum peccato mortali, eo quod sit formalis, aut specialis participatio divinae naturae & sanctitatis increatae, ut in Tractatu de Justificatione disputat. i. artic. 5. docuimus, & colligitur ex verbis illis i. Joannis 3. Qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius (sicut gratia sanctificans) in eo manet, & non peccare potest, quoniam ex Deo natus est: Sed gratia unionis est ipsam Dei naturam, & sanctitatem increatae, unita humanitati, & illi communicata, per unionem substantialem: Ergo a fortiori talis gratia essentialiter pugnat cum peccato, & cum illo, etiam de potentia Dei absoluta, stare nequit. Consequentia manifestatur excludit peccatum, & nequit cum ipso componi, etiam de absoluta Dei potentia; quanto magis id praestabit ipsamet sanctitas increata, substantialiter unita, & quanto majorem cum peccato habebit repugnantiam & incompatibilitatem?

28. **S**ecunda ratio: Ex eo praecise aliqua natura impeccabilia redditur, quod conjungitur immobilitati ipsi regulae Theol. Gener. Tom. IV.

recta operationis; sicut e contra ea ratione est peccabilis, quia potest deviare a recta regula operationis: Sed humanitas Christi, ex unione ad Verbum praecise, conjuncta est immobiliter prime regulae rectae operationis, nimirum divinae sanctitati & sapientiae: Ergo praecise ex vi talis unionis, seclusa etiam visione beatifica, redditur impeccabilis, subindeque implicat peccatum cum ea componi.

29. **C**onfirmatur: Humanitas Christi, ratione unionis hypostaticae, perfectiori modo Deo conjungitur, qui est prima regula rectae operationis, quam per visionem beatificam, cum prima unito sit substantialis, & altera solum accidentalis: Ergo si anima Christi ex vi praecise visionis beatificae, ita redditur impeccabilis, ut repugnet peccatum cum ea componi, ut docent Scotus & Discipuli ejus, a fortiori ex vi praecise unionis hypostaticae, ita fiet impotens ad peccandum, ut implicet eam peccare peccato cum tali unione composito.

30. **T**ertia ratio: Humanitas Christi per unionem ad Verbum sanctificatur infinite simpliciter: Sed implicat sanctitatem infinitam cum peccato componi: Ergo & unionem hypostaticam. Major patet ex dictis supra disp. 11. Minor vero probatur primo: Esse infinite sanctum, est esse infinite mundum, cum sanctitas, juxta Dionysium, sit immaculata puritas; esse vero subiectum gravium culpa, seu in statu peccati mortalis, est esse immundum simpliciter, cum peccatum essentialiter sit immunditia & turpiter: Sed implicat esse infinite mundum, & esse immundum simpliciter: Ergo implicat infinitam sanctitatem cum peccato componi. Secundo eadem Minor suadet: Implicat esse obiectum dignum complacentia divina infinite sine termino, & esse dignum displicentia & odio Dei: Sed quod est sanctum infinite simpliciter, est dignum complacentia divina infinite & sine termino; e contra vero subiectum peccato mortali infectum, est dignum odio & displicentia Dei: Ergo implicat esse sanctum infinite simpliciter, & esse peccato mortali infectum.

§. VI.

Statuitur secunda conclusio, & Christi humanitatem, nec in sensu diviso potuisse peccare, breviter suadetur.

31. **D**ico secundo: Humanitas Christi, etiam de absoluta Dei potentia, peccare non potuit, peccato destruentem unionem hypostaticam.

32. **P**robatur conclusio ratione fundamentalis: Ut humanitas Christi posset peccare peccato destruentem unionem hypostaticam, deberet in tali humanitate, ut Verbo Divino hypostaticae unita, remanere potentia proxima & expedita ad peccandum: Atqui talis potentia non remanet in humanitate Christi, ut unita Verbo Divino, sed per unionem hypostaticam ab ea excluditur: Ergo humanitas Christi non potest peccare peccato destruentem unionem hypostaticam. Major patet in homine justo, qui idcirco potest peccare peccato destruentem gratiam justificantem, quia sub tali gratia retinet potentiam proximam & expeditam ad peccandum. Minor vero, in qua est difficultas, multipliciter suadet. Primo, quia juxta Patres S. a. relatus, humanitas Christi ex vi unionis hypostaticae redita fuit impeccabilis: At non potest dici talis, si ea remaneret potentia proxima & expedita ad peccandum, quae posset peccare peccato destruentem unionem hypostaticam, ut patet eodem exemplo hominis justii, qui licet non possit componere gratiam cum peccato, tamen quia in eo remanet potentia proxima & expedita ad peccandum peccato gratiam destruentem, non est, nec dici potest impeccabilis: Ergo, &c.

33. **S**ecundo: Humanitas Christi per unionem ad Verbum sanctificatur infinite simpliciter: At summa & infinita sanctitas, nedum peccatum actuale, sed etiam potentiam ad peccandum excludit: Ergo in humanitate Christi ut unita Verbo Divino non remanet potentia ad peccandum. Major patet, Minor probatur. Sanctitas ex suo conceptu dicit essentialiter oppositum cum peccato, distantiamque & elongationem ab illo; ac proinde summa & infinita sanctitas, summam distantiam & elongationem a peccato, summamque cum illo oppositum importat: Atqui oppositum non solum cum peccato actuali, sed etiam cum potentia peccandi, & elongatio non solum a peccato, sed etiam a potentia expedita peccandi, major est quam sola oppositum cum actu peccati, & sola elongatio ab illo: Ergo summa sanctitas, non solum opponitur cum actu peccato, sed etiam cum potentia expedita peccandi.

34. **T**ertio: Ideo in homine justo manet potentia expedita ad peccandum, peccato gratiam destruentem, quia gratia ipsum sanctificans, cum non constituit suppositum; sed ei superaddatur, sicut alii habitus, quibus utitur quando volumus, ejus libertati subicitur; subindeque sicut bonis operibus augeri potest, ita & malis ac peccaminosis destrui: Sed gratia unionis qua humanitas Christi sanctificatur, opposito modo se habet; cum enim non superaddatur,

datur ad suppositum Christi, sed ipsum constituit, ejus libertati non subditur; unde sicut non potest cadere sub merito bonorum operum, ita nec per mala opera destrui: Ergo in humanitate Christi, ut unita Verbo Divino, non remanet potentia expedita ad peccandum, peccato destructe unionem hypostaticam.

34 Quæro: Licet impedimentum actus non se teneat ex parte actus primi, non tollit potentiam in actu primo expeditam ad agendum: quare auxilium efficax, physice in nostra sententia prædeterminans ad amorem, non tollit potentiam proximè in actu primo expeditam ad odium & negationem amoris, quia non se tenet ex parte actus primi ad agendum; impedimentum tamen ex parte actus primi se tenens, tollit in omnium sententia potentiam proximè expeditam ad actum: Sed implicat humanitatem Verbo hypostaticè unitam carere impedimento ad peccandum, ex parte actus primi se tenente: Ergo implicat illam esse unitam hypostaticè Verbo, & statim tali unione, habere expeditam ad peccandum potentiam. Major patet, Minor probatur. Implicat humanitatem esse Verbo unitam, & in eodem instanti non existere, vel saltem subsistere subsistentia Verbi, cum in instanti assumptionis humanitatis ad Verbum, non possit subsistere subsistentia creata, alias simul duplici subsistentia subsisteret, quod implicat, ut supra disp. q. art. 4. ostensum est: Sed subsistentia Verbi est impedimentum ad peccandum, ex parte actus primi se tenens, cum peccatum sit impossibile cum tali subsistentia, per quam humanitas Christi in actu primo completo ad operandum constituitur: Ergo implicat humanitatem esse Verbo unitam, & simul carere impedimento ad peccandum ex parte actus primi se tenente.

35 Denique, implicat humanitatem, aut voluntatem humanam, unitam subsistentiæ Verbi, habere potentiam expeditam ad peccandum, nisi Verbum, ut in illa subsistens, sit potens peccare: Sed Verbum ut subsistens in humana natura, nequit esse vel dici potens ad peccandum: Ergo implicat humanitatem, aut voluntatem humanam unitam subsistentiæ Verbi habere expeditam ad peccandum potentiam. Minor constat: Cui enim essentialiter repugnat actus, non potest convenire potentia ad illum: Sed Verbo, ut subsistens in humanitate assumpta, essentialiter repugnat peccatum: Ergo & peccandi potentia. Major vero, in qua est difficultas, sic ostenditur: Sicut voluntas unita subsistentiæ Petri, est voluntas ipsius Petri, ita voluntas humana unita subsistentiæ Verbi, est voluntas ipsius Verbi, ut subsistens in humana natura: Sed voluntas unitam subsistentiæ Petri esse potens ad peccandum, nisi Petrus sit potens peccare: Ergo implicat etiam humanitatem, aut voluntatem humanam unitam subsistentiæ Verbi, posse peccare, nisi Verbum ut in illa subsistens sit potens ad peccandum.

36 Dices: Dispare esse rationem, nam Petrus non habet aliam naturam cui repugnet potentia ad peccandum, & ideo ex eo quod humanitas vel voluntas unita subsistentiæ Petri, sit potens peccare, necessario Petrus constituitur potens ad peccandum: Verbum autem in humanitate subsistens, habet aliam naturam cui essentialiter repugnat peccatum, & potentia ad peccandum; & idcirco quamvis humanitas seu voluntas humana unita subsistentiæ Verbi, sit potens peccare, non sequitur Verbum ut subsistens in humanitate posse peccare.

37 Sed contra: Humanitate unita subsistentiæ Verbi de facto peccante peccato cum unione composito, Verbum ut in illa subsistens, necessario denominatur peccans, est Verbo alia convenienti natura cui essentialiter repugnat peccatum, ut supra ostensum est: Ergo si humanitas unita subsistentiæ Verbi esset potens ad peccandum, potentia cum unione composita, non posset Verbum in humanitate subsistens non esse potens ad peccandum, quamvis potentia peccandi Verbo repugnet secundum aliam naturam.

38 Confirmatur: Quia humanitas Verbo unita potuit mori, & de facto mortua est, de Verbo ut in illa subsistens tunc verum dicere, potuisse mori, & mortuum esse de facto; & tamen mors & potentia moriendi repugnant Verbo secundum naturam divinam: Ergo quamvis potentia ad peccandum repugnet Verbo ut subsistens in natura divina; si tamen natura humana, ut subsistentiæ Verbi unita, sit potens ad peccandum, de Verbo ut in illa subsistens, verum erit dicere potuisse peccare.

§. VII.

Solvantur Objectiones.

39 Obijciens primo, contra primam conclusionem, Verbo in seipso non minus repugnat mors quam peccatum: Sed non obitate quod mors Verbo in seipso repugnet, potest tamen in humanitate assumpta mori, & prout in illa subsistens mortuum proprie denominari: Ergo pariter licet non possit in propria natura peccare, poterit tamen in humanitate assumpta peccare, & prout in illa subsistens peccans & peccator proprie denominari.

Respondeo distinguendo Majorem: Non minus intensivè, concedo Majorem: extensivè, nego Majorem; & concessivè Minori, nego Consequentiam.

Explicatur solutio: Summe sanctitatis, vel supposito summe sancto, ratione summe sanctitatis: non solum repugnat denominari peccans in se, sed etiam illi repugnat denominari peccans in alio, vel in alia natura: supposito autem viventi vita summa & per essentialiter, solum repugnat mori in seipso, non autem mori in aliena natura quam terminat; unde est equaliter opponatur intensivè, & respectu ejusdem nature, non tamen extensivè, & respectu ejusdem suppositi. Sicut ergo Deo qui est summa vita, licet repugnet mori ut ab ipso causata in seipso, non tamen ut ab ipso causata in alio. Deus enim causat in hominibus mortem: peccatum vero neque in seipso, neque in alio potest causare. Ita similiter mors non repugnat Verbo in aliena natura, nec ei repugnat, prout in illa subsistit, mortuum denominari: peccatum autem & denominatio peccantis, non solum repugnat Verbo in seipso, & ut subsistens in divina natura, sed etiam in aliena natura, & prout subsistens in illa. Cujus discriminis ratio supra fuit assignata, quia nimirum mors est malum physicum, & prout ordinabile; unde sicut hac ratione potest illam in aliis causare, ita potest ab alia in alio denominari. Peccatum autem est malum morale, quod ad Deum nullatenus potest referri, & sicut hac ratione non potest a Deo neque in se neque in alio causari, ita nec potest Deum vel in se vel in alio denominare.

Obijciens secundo: Suppositum vel persona, nec ut quod, nec ut quod insit in operatione propria natura, sed natura ipsa est adæquatum principium quod & quod suam operationem: Ergo ex eo quod humanitas Verbo unita peccaret, non sequitur quod Verbum ut in illa subsistens in tale peccatum influeret, quindecimque ruit precipuum fundamentum nostre sententiæ. Consequentia patet, Antecedens probatur. Variato principio operandi, necesse est operationes variari: Sed variata subsistentia, non variantur operationes; nam actiones humanitatis Christi, ejusdem rationis sunt quoad physicam entitatem cum nostris operationibus, cum tamen subsistentia qua humanitas Christi subsistit, diversæ rationis sit: Ergo suppositum neque ut quod neque ut quod insit in operatione propria natura.

Respondeo negando Antecedens, ad cuius probationem distinguo Majorem: Variato principio quo operandi, necesse est operationes variari, concedo Majorem. Variato principio quod, & principio quo invariato, nego Majorem, & concessivè Minori, nego Consequentiam. Cum enim principium quo fit adæquata virtus agendi, & specificandi operationes; personalitas autem vel subsistentia constituitur suppositum, quod est principium quod operans, solum ut conditio ad operationes concurrat, inde fit quod quamvis subsistentia varietur, ut contingit in humanitate Christi: quia tamen humanitas & illius potentia ejusdem rationis sunt, non diversificantur tamen physice operationes. Potestque hæc solutio hoc exemplo illustrari. Apprehensio objecti, & illius propositio, est conditio essentialis boni, quod est objectum voluntatis, ut motive & terminative ad actum voluntatis concurrat; & tamen quamvis diversificentur essentialiter apprehensiones, si objectum propositum ejusdem rationis sit, ut constat in actu dilectionis via, qui ejusdem speciei est cum dilectione beatifica, & tamen apprehensio fidei qua regulatur in via, diversæ rationis est a visione beatifica, per quam regulatur in patria: quia tamen obiectum per utramque regulam propositum, a quo ut a ratione formalis sumitur species actus, est idem in ratione objecti, non variatur essentialiter dilectio. Pariter ergo in presenti, quamvis subsistentia constituens principium quod operandi essentialiter varietur, quia tamen solum ut conditio ad operationem concurrat, & principium quod est adæquata ratio specificandi operationes, hoc invariato manente, operationes ejusdem rationis manent.

Obijciens tertio: Verbum potest permittere peccatum humanitatis assumptæ: Sed supposita tali permissione, illa humanitas peccare possit: Ergo natura humana unita Verbo potest habere peccatum. Minor patet, Major vero probatur: Tum quia permittere peccatum non est intrinsece malum, cum omnia peccata Deus permittat. Tum etiam quia posse peccata permittere in natura rationali, convenit Verbo ratione supremi domini, ex quo habet illam movere conformiter ad ejus naturam; & quia natura rationalis est libera, & de se indifferens ad bonum & malum, illi offerre concursum ad utramque indifferenter: Ergo cum supposita etiam unione humanitatis ad Verbum maneat Verbum supremus dominus illius, tali unione supposita, manet cum jure illi offerendi concursum indifferenter, & consequenter potens permittere in ea peccatum.

Respondeo negando Majorem, ad cuius primam probationem

tionem dicendum quod permittere peccatum in alienis voluntatibus, non est intrinsece malum, sed bonum, vel saltem indifferens; ut illud permittere in voluntate nature assumptæ, quæ est voluntas Dei, propter unionem ad esse personæ Verbi divini, est intrinsece malum: unde non potest ex fine honesto fieri, sicut nec mentiri. Maxima ergo est differentia quoad hoc inter voluntatem humanam Christi, & alias sive hominum, sive Angelorum voluntates: nam respectu altarum habet se Deus ut causa & provisor universalis, regens eas per generalem providentiam, ad quem pertinet permittere aliqua mala & peccata, ad manifestationem divinæ justitiæ & misericordiæ: respectu vero voluntatis Christi, se habet ut causa & provisor particularis, cum teneatur eam specialiter in suis operationibus dirigere, & specialem dicat habitudinem ad illam, tanquam proprium suppositum ipsius humanitatis assumptæ; ideoque non potest permittere illius peccatum, sed potius illud tenetur impedire, alioquin ipse imparetur, & tale peccatum non solum censeretur ab ipso permittivum, sed etiam volitum & factum. Unde Divus Thomas 1. 2. quæst. 79. artic. 1. ex eo probat Deum non esse causam peccati, etiam indirecte, quia licet possit vitare peccata, tribuendo hominibus auxilium ad evitandum peccatum, quod si preberet non peccarent, non tamen tenetur dare hujusmodi auxilium, nec vitare peccata.

45 Ad secundam probationem, concessio Antecedente, distinguo Consequens: Supposita unione hypostatica, Verbum manet cum jure & potentia antecedenti offerendi concursum indifferenter, & permittendi peccatum in humanitate unita, & in sensu diviso unionis, concedo Consequentiam: cum jure & potentia consequenti, & in sensu composito unionis humanitatis ad Verbum, nego Consequentiam.

Explicatur solutio: Non est de ratione supremi domini posse potentia consequenti in quavis suppositione omne id quod potest ante talem suppositionem, sed tantum in omni suppositione retinere potentiam antecedentem; quod patet hoc exemplo: Deus ratione supremi domini est potens conferre gloriam hominibus, & illis eam negare; & adhuc suppositis meritis, & pacto seu promissione premiandis, perseverat hoc dominium; & tamen in dicta suppositione, non manet potens potentia consequenti ad negandum illis gloriam, sed tantum potentia antecedenti, quatenus potest jus in meritis fundatum destruere, & consequenter gloriam quam homo promeruit non conferre. Ita in presenti contingit: Deus enim supposita unione humanitatis ad Verbum, manet potens potentia antecedenti ad offerendum humanitati concursum indifferenter, & permittendum in illa peccatum, quia potest unionem hypostaticam destruere, & hæc destructione supposita, peccatum humanitati permittere; non tamen manet potens potentia consequenti, & in sensu composito unionis ad permittendum peccatum humanitati unita. Unde obligatio gubernandi humanitatem, semperque illi conferendi auxilia determinata ad bonum, & negandi concursum ad malum, recte in Verbo cum supremo dominio componitur: sicut obligatio remunerandi merita iustorum, illis conferendo gloriam, componitur recte in Deo cum ejus supremo dominio.

46 Obijciens quarto: Verbum Divinum de absoluta potentia assumere potuit naturam humanam existentem & subsistentem antea in sua naturali suppositio, & peccato habituali infectam: Sed non esset necessarium, ut in eodem instanti quo talis natura assumeretur ad unionem hypostaticam, munderetur a tali peccato: Ergo post unionem posset esse cum illo, atque adeo natura humana unita Verbo posset habere peccatum, saltem de absoluta Dei potentia. Major patet, licet enim hoc non admodum decens neque congruum ad hæc unionem videatur, & ideo factum non sit, nec secundum potentiam ordinariam fieri expedit, non tamen ita videtur indecens, aut a divina bonitate alienum, ut fieri absolute repugnet. Minor vero suadetur: Peccatum habituale non opponitur gratiæ unionis privative, aut contradictorie: Ergo in casu posito posset simul compati in eadem natura, saltem de absoluta Dei potentia: Consequentia patet; nam oppositio contraria non sufficit ad impossibilitatem essentialem, ut constat in calore & frigidityte, & aliis que contrarie opponuntur, & tamen possunt de potentia absoluta esse simul. Antecedens pro secunda parte videtur manifestum, oppositio enim contradictoria consistit in affirmatione & negatione forme: peccatum vero habituale non consistit in negatione gratiæ unionis. Prebatur autem quantum ad primam: Tum quia peccatum habituale consistit in privatione gratiæ habitualis, ut in Tractatu de peccatis disput. 2. art. 3. docuimus; ac proinde non potest consistere in privatione gratiæ unionis, non potest enim in privatione vel carentia duplicis forme consistere. Tum etiam quia peccatum habituale esse potest in homine in statu nature pure, in quo non esset privatio gratiæ unionis, sed pura negatio: Ergo, &c.

Theol. Genez, Tom. IV.

Respondeo, concessivè Majori, negando Minorè: si enim Verbum assumeret naturam infectam peccato habituali, ex vi assumptionis statim ab ea expelleretur tale peccatum, propter repugnantiam quam unio hypostatica habet cum illo; ut enim supra ostendimus, magis repugnat peccatum sive actuale sive habituale cum gratia unionis, quam cum gratia habituali, quæ tamen, juxta probabiliorè & communiorè sententiam, cum illo simul stare nequit, etiam de absoluta Dei potentia. Unde ad probationem in contrarium, dicendum primo, peccatum habituale opponi unioni hypostaticæ oppositione privativæ, non strictæ, quæ solum datur inter privationem & formam quæ privat, quam oportet esse debitam subiecto, qualiter unio hypostatica non est debita subiecto peccati habitualis; sed oppositione privativæ large sumptæ, quæ consistit in impossibilitate privationis cum forma sive debita, sive indebita sit; & quia peccatum habituale est incompatible essentialiter cum gratia unionis, eo quod præstet effectus essentialiter repugnantem, consequens fit, ut illi opponatur privative, non strictè, sed large.

Secundo dici potest, peccatum habituale & gratiam unionis opponi contradictorie, non contradictione formali, sed virtuali; quia causant effectus formales inter se repugnantem, & contradictorie oppositos; nam gratia unionis reddit animam sanctam, mundam, Deo gratam, & obiectum congruum amoris Dei specialis; e contra vero peccatum habituale eam reddit fœdam, immundam, Deo inivam & exosam, ac obiectum odii ejus specialis.

Obijciens quinto: Si propter aliquam rationem naturæ humanæ assumptæ a Verbo peccare non posset, peccato cum unione hypostatica compossibili, maxime quia peccatum tribueretur supposito Verbi Divini, eo quod ei incomberet obligatio gubernandi humanitatem assumptam, eamque in officio continendi: Sed hæc ratio supponit falsum: Ergo, &c. Major patet ex dictis supra §. 3. Minor vero suadetur. Si ex unione hypostatica relataretur in Verbo aliqua obligatio dirigendi & gubernandi humanitatem assumptam, illa æque primo & immediate tribus personis competeret: Sed ratione unionis humanitatis ad Verbum, non confugit obligatio immediate & æque primo tribus personis conveniens, gubernandi humanitatem a Verbo assumptam, & vitandi in illa peccatum: Ergo in Verbo talis obligatio non datur. Minor videtur certa; nam unio non est communis tribus personis: Ergo ex illa nequit obligatio confurgere immediate illis conveniens. Major etiam non minus apparet manifesta: Tum quia obligatio gubernandi humanitatem, si quæ in Verbo reperitur, illi convenit ratione voluntatis divinæ: Sed hæc est tribus personis communis, illi quæ immediate conveniens: Ergo & obligatio. Tum etiam, quia omnis obligatio respicit operationem, vel carentiam operationis: Sed omnis operatio ad extra, & consequenter, omnis carentia operationis, est communis tribus personis divinis, illi quæ immediate conveniens: Ergo fit datur aliqua obligatio in Verbo, quatenus Deo, gubernandi humanitatem, est communis tribus personis, & æque primo illis competit.

Respondeo, concessivè Majori, negando Minorè; ad 50 cuius probationem, respondent Suarez & alii ex Recentioribus, negando sequelam Majoris; existimant enim obligationem dirigendi humanitatem soli Verbo competere, non vero tribus personis divinis, ob rationem in objectione insinuatam; quia nimirum tatis obligatio refultat ex unione humanitatis, quæ non est communis tribus personis, sed Verbo specialis.

Melius tamen responderetur cum aliis ad hæc directionem teneri non solum Verbum, sed etiam Patrem, & Spiritum Sanctum, & operationes quibus humanitas assumpta regitur & gubernatur a Deo, non convenire Verbo immediate, prout ab aliis personis distincto, sed immediate tribus divinis personis, prout in unione Deitatis essentia conveniunt: Nam hujusmodi operationes conveniunt Verbo ratione omnipotentia, ut communis tribus personis divinis, non ut terminatæ per subsistentiam personalem Verbi, alias ad illas nullo modo alie persone concurrerent, sicut actus generandi, quia non est ab essentia, ut communis, sed quatenus Patri propria, taliter Patri attribuitur, quod nullo modo convenit aliis personis: At quod Verbo convenit ratione omnipotentia, ut communis tribus personis, non convenit ipse immediate prout ab aliis personis distinguitur, sed omnibus personis prout sunt unum in Deitate: Ergo hujusmodi operationes non conveniunt immediate Verbo, prout ab aliis personis distinguitur personaliter, sed omnibus personis, prout sunt unum in Deitate.

Confirmatur: Gubernare humanitatem est illam ad bonum movere, quod fit mediis divinis auxiliis: Sed hujusmodi auxilia sunt a Deo immediate prout communi tribus personis: Ergo operationes quibus humanitas gubernatur a Verbo, non conveniunt ipse immediate, prout ab aliis personis distinguitur. Unde

52 Ad objectionem in forma respondeo, negando Minorem, ad cuius probationem, concessio Antecedens, nego Consequentiam; licet enim titulus obligationis, nimirum unio humanitatis, specialiter Verbo conveniat, obligatio tamen non est specialis Verbo, sed communis tribus personis, illisque prout sunt unum in Deitate conveniens. Sicut licet ratione unionis ad Verbum confurgat in Deo obligatio congruentia, ut vult Scotus, vel connaturalitas, ut alii estimant, ditandi humanitatem donis gratiae, & beatifica fructione; illa tamen obligatio non est specialis Verbo, sed convenit immediate huic Deo, ut tribus personis communi. Item ex operibus Christi, ratione conjunctionis ad Verbum, confurgit obligatio vel rigorose iustitiae, vel saltem fidelitatis, acceptandi eas in satisfactionem pro peccatis hominum; & tamen obligatio illa non est specialis Verbo, sed communis tribus personis. Ergo ex unione Verbo speciali potest confurgere obligatio tribus personis communis, subindeque non recte colligitur obligatio dirigendi humanitatem assumptam in suis operationibus, soli Verbo competere, quia illi soli humanitas hypostaticè unita est.

§. VIII.

Solvuntur alia argumenta, contra secundam conclusionem fieri solita.

53 Contra secundam conclusionem, in qua diximus humanitatem Christi non potuisse peccare peccato destruentem unionem hypostaticam, obicitur primo, in humanitate Christi ut unita Verbo Divino remanet potentia peccandi: Ergo potest peccare, saltem in sensu diviso, seu peccato dividente ac destruentem unionem hypostaticam. Consequentia patet ex dictis supra §. 6. Antecedens vero in quo est difficultas, probatur multiplicitè. In primis enim humanitati Christi ut Verbo unite conveniunt omnia predicata essentialia naturae humanae, & omnes proprietates illius, ut Concilia & Patres docent, alias Christus non esset perfectus homo, quod est contra fidem, juxta illud Athanasii: *perfectus Deus, perfectus homo*: Sed potentia peccandi est proprietas naturae humanae: Ergo illi ut Verbo unite convenit.

Secundo: Potest peccare convenit humanitati ex conceptu entis finiti, non habentis esse a se & per se essentiam, sed ex nihilo & ab alio: At humanitas Verbo unita est ens finitum, ab alio, & ex nihilo factum: Ergo in illa ut unita Verbo manet potentia peccandi.

Tertio: Filius Dei assumpsit quiddam in nostra natura plantavit, ut docet Damascenus 13. de fide cap. 6. Sed in nostra natura plantavit potentiam peccandi; nam potentia peccandi est a Deo, quamvis voluntas peccandi ab illo non sit: Ergo assumpsit talem potentiam, & consequenter convenit humanitati assumptae.

Quarto: Christus Dominus habuit liberum arbitrium, ut de fide certum est, alioquin non potuisset mereri: Sed potentia peccandi est de ratione liberi arbitrii, cum de ratione libertatis sit indifferentia non solum quoad exercitium, sed etiam quoad specificationem, seu potestas eligendi bonum aut malum: Ergo in Christo fuit potentia peccandi.

Denique: Humanitati Christi per unionem hypostaticam non fuerunt communicatae proprietates divinae naturae: illa enim ex vi talis unionis non est facta omnipotens, aeterna, aut immensa: Sed impeccabilitas est proprietas naturae divinae: Ergo humanitas Christi ex vi unionis hypostaticae non fuit reddita impeccabilis, subindeque potest talem unionem, potentiam peccandi retinere.

54 Respondeo negando absolute Antecedens; nam potentia peccandi absolute dicit potentiam non solum remotam, sed etiam proximam, hoc est proximè in actu primo ad peccandum expeditam; licet enim in humanitate Christi fuerit potentia remota peccandi, non tamen fuit in illa potentia in actu primo ad peccandum expedita, & ideo absolute est negandum, in humanitate Christi fuisse potentiam peccandi, ut docet D. Thomas in 3. dist. 12. quæst. 2. art. 2. Unde ad primam probationem in contrarium, concessio Majori, distinguo Minorem. Potentia peccandi remota est proprietas naturae humanae, concedo Minorem: Potentia proxima, hoc est in actu primo expedita, nego Minorem & Consequentiam. Vel distinguo Consequens distinctione Minoris; solum enim sequitur fuisse in humanitate Christi potentiam remotam peccandi, non potentiam proximam.

Ad secundam similiter distinguo Minorem: Potest peccare convenit humanitati ex conceptu entis finiti, & si hoc intelligatur de posse remoto & abstrahente a potentia impedita vel expedita, concedo Majorem: si de posse proximo & expedito, nego Majorem; & concessio Minori, distinguo Consequens distinctione Majoris. Ex eo igitur quod humanitas Christi non est a se, sed ab alio, illi solum convenit hoc quod est posse quantum est de se peccare, id est ex principis intrinsicis & essentialibus non

repugnare peccato, in quo consistit potentia remota peccandi; non autem competit illi potentia ad peccandum expedita, quia hujuscemodi potentia, praeter rationem creaturæ factæ ex nihilo, & praeter entitatem voluntatis creaturæ, dicit negationem impedimenti ad peccandum, quæ creatura non reperitur in humanitate Christi, quia eo ipso quod uniat Verbo Dei, impeditur ad peccandum, ut supra §. 6. declaravimus.

Ad tertiam, nego Majorem; nam ut docet D. Thomas in 3. dist. 12. quæst. 2. art. 2. ad 6. potentia peccandi, in quantum peccandi, non est a Deo, quamvis ab ipso sit quantum ad substantiam potentia peccandi. Sicut enim peccatum, quantum ad substantiam, id est quantum ad entitatem & actualitatem quam importat, est a Deo ut prima causa efficiente, non autem quantum ad defectum moralem seu difformitatem a regulis morum, sive illa in privato, sive in positivo consistat, ita & potentia peccandi quæ ab eo specificatur.

Ad id quod, cum Damascenus ait, quod Filius Dei assumpsit quiddam in nostra natura plantavit, loquitur de his quæ ad perfectionem pertinent, & compatibilia sunt cum unionem humanitatis ad Verbum, qualis non est potentia proxima peccandi.

Ad quartam, nego Minorem; nam de ratione liberi arbitrii non est potentia peccandi, ut patet in Deo, in quo est perfectissime liberum arbitrium, & simul impotentia peccandi; unde ad libertatem non requiritur indifferentia quoad specificationem, quæ vocatur contrarietas, ad bonum scilicet & ad malum contrarium, sed sufficit indifferentia circa bonum, quæ dicitur libertas contradictionis, quia absolute potest efficere, aut non efficere actum bonum hic & nunc sub illis circumstantiis, quod in Christo reperitur, ut patet infra, cum de merito & libertate Christi agemus.

Ad ultimam distinguo Minorem: Impeccabilitas ab intrinsicè, & ex principis essentialibus, est proprietas divine naturæ, concedo Minorem. Impeccabilitas ab extrinsicè, & ratione alicujus doni gratuiti ab extrinsicè adveniens, nego Minorem & Consequentiam. Licet ergo humanitas Christi sit impeccabilis, quia tamen hæc impeccabilitas non convenit ex principis intrinsicis & essentialibus, nec ab ea dimanat per modum proprietatis, sed provenit ex dono extrinsicè adveniente, & gratuito a Deo communicato, nimirum a gratia unionis, non communicaretur ei predicatum proprium divine naturæ; nam illa ex principis intrinsicis & essentialibus habet quod sancta & impeccabilis sit.

Obijcies secundo: Sicut peccatum habet repugnantiam cum gratia unionis, ita & cum gratia habituali, seu justificante: Sed homo iustus habens gratiam habitualem, potest peccare peccato mortali excludente talem gratiam: Ergo & anima Christi potest peccare de potentia absolute, anitendo unionem hypostaticam.

Respondeo quod licet tam gratia habitualis quam gratia unionis opponatur peccato mortali, diversimode tamen: nam gratia unionis ita illi opponitur, ut eam habens, nec in sensu composito, nec in sensu diviso peccare possit; ille vero qui gratia habituali praeditus est, quamvis in sensu composito non possit peccare mortaliter, ut nimirum hæc duo simul fuit impossibilia, quod scilicet aliquis maneat in gratia habituali, & committat peccatum mortale, juxta illud 1. Joann. 3. *Omni qui natus est ex Deo non peccat, sed nec peccare potest, quia semen Dei manet in illo*: potest tamen peccare in sensu diviso, seu peccato excludente gratiam habitualem. Ratio autem hujus differentis supra §. 5. infirmata est: Nam gratia habitualis non constituit suppositum, sed est superadditum, sicut alii habitus; unde plures operationes procedere possunt a supposito, quæ a gratia habituali ut a principio formali non oriuntur, inier quas aliqua potest esse peccatum mortale, subindeque talem gratiam expellere. At vero gratia unionis, cum constituit suppositum, est principium quod omnium operationum quæ ab humanitate Christi procedunt; ideoque sicut operationes quæ a gratia habituali formaliter procedunt, sunt acceptæ Deo, nec possunt esse peccaminosæ: ita & actiones elicitæ ab humanitate Christi, quæ longe perfectiori modo specificantur per gratiam unionis, quam homo iustus per gratiam habitualem.

Aliud etiam inter gratiam habitualem & gratiam unionis reperitur discrimen, propter quod humanitas Christi non potest peccare etiam in sensu diviso, seu peccato excludente gratiam unionis, sicut iustus potest peccare peccato mortali expellente gratiam habitualem: Nam gratia habitualis non immobilizat hominem in bono, bene tamen unio hypostatica, quia, ut supra annotavimus, per unionem hypostaticam humanitas Christi conjungitur immobiliter primæ regulæ rectæ operationis, scilicet Deo, multoque perfectiori modo quam bestia, per visionem beatificam; cum sita unio sit accidentalis, illa vero substantialis.

Obijcies tertio: Subsistentia Verbi Divini, ut unita humanitati, non immutat modum intrinsicè operandi illius: Sed humanitas de se est indifferens in actu primo ad peccandum: Ergo etiam ut unita Verbo retinet talem indifferenciam potentiam, subindeque proximam & expeditam peccandi potentiam. Minor patet, Major vero, in qua est difficultas, ostenditur primo: Deitas ut infinite humanitatem sanctificans, reddidit illam infinite gratam Deo, objectum dignum complacencia divina infinita: Sed implicat esse dignum complacencia infinita, & esse in peccato levi; cum tale peccatum constituat subiectum cui inest, dignum aliqua displicencia Dei: Ergo implicat leve peccatum cum Deitate infinite sanctificante componi.

Secundo: Deitas ut sanctificans infinite constituit humanitatem dignam gloria, ut statim conferenda; peccatum autem leve reddit subiectum cui inest, dignum dilatione gloriæ, & indignum gloria, ut statim conferenda: Sed implicat simul esse dignum gloria ut statim conferenda, & indignum collatione gloriæ statim conferenda, non minus quam esse dignum & indignum gloria absolute: Ergo idem quod prius.

Tertio: Deitas ut infinite humanitatem sanctificans, præstat illi sanctitatem quæ major extra Deum esse nec intelligi potest: Sed sanctitas essentialiter pugnat cum peccato levi, major est sanctitas cum solo peccato gravi essentialiter pugnant: Ergo Deitas ut infinite humanitatem sanctificans, essentialiter cum peccato levi pugnat, & cum ipso impossibilis est.

Dices: Gratia habitualis non opponitur essentialiter peccato veniali, sed potest simul stare cum illo: Ergo & gratia habitualis, Tom. IV.

ius: Sed humanitas de se est indifferens in actu primo ad peccandum: Ergo etiam ut unita Verbo retinet talem indifferenciam potentiam, subindeque proximam & expeditam peccandi potentiam. Minor patet, Major vero, in qua est difficultas, sic ostenditur. Subsistentia Verbi divini unita humanitati, non est principium operandi, cum habeat rationem puri termini respectu illius: Ergo non immutat illam in ratione operative, nec per consequens modum intrinsicè operandi illius.

Respondeo negando Majorem; nam modus intrinsicè operandi voluntatis creatæ, est cum indifferencia exercitii & specificationis: licet autem subsistentia Verbi non determinet voluntatem humanam Christi quoad exercitium, determinat tamen illam quoad specificationem ad bonum, ac proinde immutat modum intrinsicè operandi humanitatis, impediendo indifferenciam specificationis. Ad probationem in contrarium, distinguo Antecedens: Subsistentia Verbi divini unita humanitati, non est principium operandi, ut principium quo, concedo Antecedens: ut complementum principii quo, operativi, & constitucens principium operans quod, nego Antecedens & Consequentiam: cum enim ad operationem concurrat non solum principium quo, sed etiam complementum illius, & principium quod, consequens fit ut subsistentia Verbi complectatur humanitatem, quatenus operativam, possit illam in ratione operative immutare, non positive illam elevando ad altiores operationes, illam nec determinando quoad exercitium, sed impediendo ne peccet, eamque determinando quoad specificationem.

§. IX.

Corollaria procedentis de Christi.

56 EX dictis colligitur primo non solum implicare humanitatem Verbo unitam peccare actualiter, sed etiam esse in peccato habituali.

Patet hoc corollarium ex supra dictis: in primis enim sicut a peccato actuali homo denominatur peccans, ita ab habituali denominatur peccator. Sed humanitas assumptæ, seu Christi ut homini, non minus repugnat denominari peccatorem, quam peccantem, ut ex supra dictis constat: Ergo non minus implicat Christum in seipso peccato habituali, quam committere peccatum actuale.

Secundo: Peccatum actuale & habituale sunt ejusdem speciei, & eisdem præstant effectus, ut docetur in Tractatu de peccatis: Ergo cum repugnat peccatum actuale, habituale etiam necessario repugnare debet.

Tertio: Peccatum habituale necessario supponit peccatum actuale præteritum, & moraliter in anima perseverans: Ergo si peccatum actuale repugnet essentialiter humanitati Verbo unite, peccatum etiam habituale illi essentialiter repugnare debet.

Denique: Humanitas Christi ex unione ad Verbum, redditur infinite sancta, & Deo summe grata & accepta: Sed implicat unum & idem subiectum esse infinite sanctum, & Deo summe gratum & acceptum, & simul esse infestum peccato habituali; cum tale peccatum reddat animam immundam, & Deo inimicam ac exolam: Ergo implicat humanitatem Verbo unitam esse infestam peccato habituali.

57 Colligitur secundo, unionem hypostaticam, nedum cum peccato gravi, quale est mortale, sed etiam cum culpa levi, qualis est venialis, esse impossibilem. Nam peccatum leve non stat cum Deitate ut infinite sanctificante: Sed gratia unionis infinite humanitatem sanctificat: Ergo cum culpa etiam levi impossibilis est. Minor patet ex dictis supra dist. 11. Major vero, in qua est difficultas, ostenditur primo: Deitas ut infinite humanitatem sanctificans, reddidit illam infinite gratam Deo, objectum dignum complacencia divina infinita: Sed implicat esse dignum complacencia infinita, & esse in peccato levi; cum tale peccatum constituat subiectum cui inest, dignum aliqua displicencia Dei: Ergo implicat leve peccatum cum Deitate infinite sanctificante componi.

Secundo: Deitas ut sanctificans infinite constituit humanitatem dignam gloria, ut statim conferenda; peccatum autem leve reddit subiectum cui inest, dignum dilatione gloriæ, & indignum gloria, ut statim conferenda: Sed implicat simul esse dignum gloria ut statim conferenda, & indignum collatione gloriæ statim conferenda, non minus quam esse dignum & indignum gloria absolute: Ergo idem quod prius.

Tertio: Deitas ut infinite humanitatem sanctificans, præstat illi sanctitatem quæ major extra Deum esse nec intelligi potest: Sed sanctitas essentialiter pugnat cum peccato levi, major est sanctitas cum solo peccato gravi essentialiter pugnant: Ergo Deitas ut infinite humanitatem sanctificans, essentialiter cum peccato levi pugnat, & cum ipso impossibilis est.

Dices: Gratia habitualis non opponitur essentialiter peccato veniali, sed potest simul stare cum illo: Ergo & gratia habitualis, Tom. IV.

tia unionis. Antecedens est certum de fide, dantur enim in homine iusto plura peccata venialia, juxta illud, *scripsit in die cadit iustus*. Consequentia vero probatur ex paritate rationis.

Respondeo, concessio Antecedem, ratione consequentiam & paritatem: plures enim sunt rationes discriminis. Prima est, quia ad exclusionem minoris malitiae, requiritur major sanctitatis perfectio: Sanctitas autem quæ est a gratia unionis, infinite excedit sanctitatem quæ est a gratia habituali, tum quia prima est substantialis, altera accidentalis. Tum etiam, quia gratia habitualis est solum diminuta quædam & imperfecta divina natura & sanctitatis participatio: per gratiam vero unionis fit communicatio totius Divinitatis, & totius sanctitatis divine; unde passim docent SS. Patres dist. 10. artic. 1. relati, fuisse Christi humanitatem delibatam totius Divinitatis unguento; quare licet gratia habitualis non opponatur essentialiter peccato veniali, bene tamen gratia unionis.

Secunda, quia gratia unionis (ut supra dicebamus) reddit humanitatem Christi dignam gloria ut statim conferenda; gratia autem habitualis non præstat dignitatem ad gloriam ut statim, sed suo tempore conferendam: unde licet prima gratia essentialiter opponatur peccato veniali, quod reddit dignum dilatione gloriæ, non tamen fecunda.

Tertia, quia gratia habitualis non constituit objectum dignum omni complacencia divina, sed aliqua, nempe amicabilem, cum qua peccatum veniale stare potest: gratia vero unionis reddit humanitatem Christi dignam omni complacencia divina, juxta illud Matth. 17. *Hic est Filius meus dilectus in quo mihi bene complacuit*: Implicat autem esse dignum omni complacencia divina, & affectum peccato veniali, cum illud constituat subiectum cui inest dignum aliqua displicencia Dei.

Colligitur tertio: Quod etiam si humanitas Verbo unita traxisset ex Adamo originem per feminalem propagationem, non contraxisset, nec potuisset contrahere peccatum originale.

Probat manifesta ratio: Ut enim peccatum originale contrahatur in instanti generationis, oportet ut in illo instanti non sit forma tali peccato essentialiter opposita: Sed quamvis humanitas Christi formaretur medio femine virili, & consequenter traheret ex Adamo originem secum feminalem rationem, dummodo tamen in eodem instanti Verbo Divino uniretur, esset in instanti generationis Christi forma incompatibilis cum peccato originali, nempe gratia substantialis, quæ non minus pugnat cum peccato originali, quam cum peccato actuali & habituali: Ergo nec contraheret, nec posset contrahere peccatum originale.

Dices: D. Thom. hic art. 1. ad 2. & infra q. 31. art. 1. ad 3. docet ideo non fuisse in Christo peccatum originale, quia Christus non fuit in Adamo secundum feminalem rationem, hoc est quia non descendit ab illo medio femine virili. Eandem rationem assignant SS. Patres, præsertim Augustinus lib. 10. de Genesi ad litteram cap. 18. his verbis: *Et quid incongruissimum illo utero Virginis, cuius caro etiam de peccati propagatione venit, non tamen de peccati propagatione concepta, ut ne ipsum quidem corpus Christi in lex servavit in utero Mariæ, quæ in membris peccati corporis mortis, repugnat legi mentis, &c. Proinde corpus Christi, quamvis ex carne femina assumptum est, quæ de illa carne peccati propagatione concepta fuerat, nec ipsa erat caro peccati, sed similitudo carnis peccati*. Item Petrus Cellensis, de Pavidus, cap. 4. *Veni Dei Filius natus ex Virgine absque sermone culpa, & cultu de massa humana natura sollemnem sartam incorruptæ carnis, non sermone, seu sermone originali peccati, Cribro namque Spiritus Sancti eventavit furor iniquitatis a sacrosancta carne concepta in utero, & de utero Virginis*. Consent ergo SS. Patres, quod si Christus ex Adamo traxisset originem, medio femine virili, fuissetque proinde in eo secundum feminalem rationem, contraxisset originale peccatum.

Sed nego Consequentiam: Negatio enim essendi in Adamo secundum feminalem rationem, est quidem causa sufficientis non contrahendi peccatum originale, juxta ordinem de facto constitutum a Deo, secundum quem soli illi contrahunt peccatum originale, qui descendunt ab Adamo medio femine virili; non tamen est causa adequata & unica illud non contrahendi, cum possit, supposita etiam illa continentia in Adamo, ejus contractio impediri per formam illi essentialiter oppositam, ut jam diximus. Quando vero D. Thomas, & alii SS. Patres citati docent ideo non fuisse in Christo peccatum originale, quia Christus non fuit in Adamo secundum feminalem rationem: assignant rationem sufficientem ad excludendum peccatum originale a Christo, sed non excludunt aliam rationem, quæ nostrum corollarium probavimus.

ARTICULUS II.

An in Christo fuerit, vel potuerit esse fomes peccati?

§. I.

Quosdam præmissis referuntur sententia, & vera eligitur.

66 **S**uppono primo contra Durandum, fomitem peccati non esse ipsum appetitum secundum se sumptum, & secundum suam naturam, sed ut connotat privationem subjectionis ad rationem, ex defectu originalis iustitiae provenientem. Patet hæc suppositio, primo, quia in Adamo in statu innocentie non fuit fomes peccati, nec in beatis post resurrectionem erit appetitus sensitivus, quantum est de se inclinans in objecta sensibilia: Ergo fomes peccati non consistit in appetitu sensitivo, secundum se sumpto, & ut in objecta sensibilia inclinante.

Secundo: Tridentinum fact. 6. decreto de peccato originali docet, quod fomes dicitur peccatum, quia a peccato est, & in peccatum inclinans: Sed si consisteret in appetitu sensitivo, ut de se in objecta sensibilia inclinante, effectus peccati originalis non esset, quandoquidem conveniret in statu innocentie ante peccatum: Ergo non consistit in appetitu sensitivo secundum se sumpto, & ut in objecta sensibilia inclinante.

Tertio: Idem Concilium ibidem ait, fomitem in renatis relinquere ad agendum: At si esset ad appetitum sensitivum indistinctus, nihilque illi superadderet, falsum esset ad agendum relinquere, sed illo renatis conveniret, quia a natura sensitiva separari non potest: Ergo fomes non est solus appetitus sensitivus secundum suam innatam inclinationem, sed ut connotat privationem subjectionis ad rationem, ex defectu seu privatione iustitiae originalis provenientem.

Scio quosdam existimare fomitem peccati importare aliquam qualitatem morbida, additam ipsi appetitui sensitivo, & argenteam inclinationem ejus ad bona sensibilia, quam ex sibilo serpentis in eo productam afferant: sed hæc sententia communiter a Theologis rejicitur, & impugnatur iisdem rationibus, quibus in Tractatu de peccatis disp. 7. art. 3. ostendimus, peccatum originale in simili qualitate non consistere.

67 **S**uppono secundo: Fomitem peccati posse considerari dupliciter, videlicet in actu primo, id est secundum quod dicit potentiam ad habendum actum rationi difformem: & in actu secundo, ad secundum quod dicit actum ipsam rationi contrarium; & de utroque in presenti esse questionem, & dubitari utrum in Christo existeret, vel existeret possit, saltem de absoluta Dei potentia. His præmissis

68 **P**rima sententia, seu potius error, fuit Theodori Mopsuesteni, qui assererat Christum fuisse molestiarum passionibus animæ, & concupiscentiis carnis, subindeque in eo fuisse fomitem etiam in actu secundo.

Secunda docet fuisse in Christo fomitem in actu primo, non tamen in actu secundo quoad motus inordinatos contra rationem insurgentes. Hæc tribuitur Durando in 3. dist. 3. quest. 3. eo quod ibi docet fomitem in actu primo consistere in ipso appetitu sensitivo secundum se sumpto, & ut de se in objecta sensibilia inclinante, quem sic sumptum fuisse in Christo, est certum secundum fidem.

Tertia asserit de facto non fuisse in Christo nec motus inordinatos, nec fomitem in actu primo, potuisse tamen de potentia absoluta quoad utrumque in humanitate Christi inveniri. Ita Vasquez, Delugo, Becanus, Arriaga, & alii ex Recentioribus.

Quarta cum distinctione procedit, atque dicit fomitem nec extinctum nec ligatum assumi non posse a Verbo, fomitem vero non extinctum, sed ligatum posse ab illo assumi. Hanc tenet Ragusa disp. 155.

Ultima, quæ est Thomistarum, absolute negat fomitem peccati, quocumque modo consideratum, fuisse ut esse potuisset in humanitate Verbo unita, etiam de absoluta Dei potentia. Unde

69 **D**ico primo: In Christo non fuit fomes peccati quoad actum secundum.

Hæc conclusio certissima est, & opposita videtur erronea; nam in Concilio III. generali actione 8. canone 12. damnatur Theodorus Mopsuestenus, eo quod dixerit, *Alium esse Dei Verbum, & alium Christum, a passionibus animæ, & desideris carnis molestias patientem*. Ubi non solum damnatur in Theodoro, quod dixerit alium esse Dei Verbum, & alium esse hominem Christum; sed etiam quod dixerit hominem Christum molestias carnis passum fuisse: Erat ergo error asserere oppositum. Hoc ipsum definitur in 6. Synodo generali, actione 11. in Epistola Sophronii, & expressè docetur ab Augustino lib. 2. contra duas Epistolas Pelagianorum cap. 11. ubi ait: *Hanc Spiritus resistantiam non habere in carne mortali, ille tantum homo potuit, qui non per ipsam ad hominem venit*.

Ratio etiam suffragatur: Nam fomes peccati in actu secundo, nihil aliud est quam motus inordinatus appetitus sensitivi, seu actus ejus ipsi rationi contrarius: Sed in Christo nullus fuit motus inordinatus appetitus sensitivi: Ergo nec fomes peccati in actu secundo. Major patet ex secunda suppositione. Minor vero probatur primo: prædicti motus non fuerunt in Adamo in statu innocentie, neque erunt in statu gloria, nec fuerunt in Beatissima Virgine, ut unanimiter docent Theologi: Ergo a fortiori non fuerunt in Christo. Secundo: Si illi motus extitissent in Christo, fuissent in illo peccata: sed in Christo nullum fuit peccatum, ut articulo precedenti ostensum est: Ergo nec ullus motus inordinatus appetitus sensitivi. Sequela Majoris probatur: Motus inordinatus appetitus sensitivi, peccatum est in illo qui tales motus potest vitare: Sed Christus potuit vitare motus istos, seu efficere ne motus appetitus sensitivi contra rationem insurgere, aut eam prævenirent: Ergo si motus inordinatus appetitus sensitivi extitissent in Christo, fuissent in illo peccata. Major patet, Minor probatur. Beati ratione yfionis beatificæ, vel alterius doni, possunt prædictos motus vitare: Adam etiam in statu innocentie illos præcavere poterat, ut ratione originalis iustitiae: Sed Christus fuit beatus a primo conceptionis instanti, & habuit in se iustitiam originalem quoad actum subjectionis appetitus sensitivi ad rationem: Ergo potuit prædictos motus vitare, seu impedire ne contra rationem insurgere, aut ipsam prævenirent.

Dico secundo, non fuit in Christo fomes etiam quoad actum primum. Ita D. Thomas hic art. 2. ubi duplici ratione conclusionem nostram demonstrat. Prima sic potest proponi: In eo qui habet virtutes morales in gradu perfectissimo, non potest esse fomes peccati etiam quoad actum primum: At in Christo fuerunt virtutes morales, sicut etiam gratia, in gradu perfectissimo, ut supra disput. 12. art. 3. ostendimus: Ergo in ipso non fuit fomes peccati etiam quoad actum primum. Major probatur: fomes peccati in actu primo sumptus, est inclinatio appetitus sensitivi in bonum delectabile contrarium rationi: At in eo qui habet virtutes morales in gradu perfectissimo, non potest esse talis inclinatio: Ergo nec fomes peccati in actu primo. Minor probatur: Virtus moralis quæ est in appetitu sensitivo minuit inclinationem in id quod est contra rationem, cum reddat ipsam appetitum rationi subditum, & tanto magis, quanto perfectior fuerit virtus: Ergo in eo qui habet virtutes morales secundum perfectissimum gradum, non reperitur inclinatio in bonum delectabile contrarium rationi.

Secunda ratio sic procedit: Verbum solum assumpsit illos defectus qui ordinari possunt ad satisfaciendum pro peccato generis humani: At ille defectus, qui dicitur fomes peccati, non est ordinabilis ad satisfaciendum pro peccato, sed potius inclinans in contrarium satisfaciendi: Ergo a Verbo non fuit assumptus.

Patet etiam hæc conclusio ex fundamentis supra statutis: Nam ut in prima suppositione contra Durandum ostendimus, fomes in actu primo dicit appetitum sensitivum, non utcumque, sed ut proxime dispositum & expeditum, ut possit exire in actum circa objectum non conformem rationi, & inclinare ad peccatum: At licet in Christo fuerit appetitus sensitivus, non fuit tamen sic dispositus & expeditus, ut possit exire in actum contrarium rationi, & inclinare ad peccatum, ut patet ex dictis conclusionibus precedentiibus: Ergo in Christo non fuit fomes peccati, etiam quoad actum primum.

Confirmatur: Fomes in actu primo expeditus ad motus inordinatos, non fuit in Adamo in statu innocentie, nec in Beatissima Virgine, ab instanti conceptionis Christi, nec in beatis erit post resurrectionem: Ergo nec fuit in humanitate Christi, in qua fuit omnis plenitudo gratiæ, & cui nulla defuit perfectio ex his que possunt illi competere, nisi defectus illius ad finem Redemptionis conduxerit.

Dico tertio: Nec de potentia Dei absoluta potuit esse in Christo fomes peccati, sive per modum actus secundi, sive per modum actus primi.

Probat prima pars ratione ex summa Christi sanctitate desumpta: Nam summa & infinita sanctitas pugnat essentialiter non solum cum peccato, sed etiam cum motibus appetitus ad peccatum inclinantibus: At humanitas Christi ex vi gratiæ unionis infinite sancta est: Ergo illi essentialiter repugnat motus inordinatus appetitus, inclinans ad peccatum, & consequenter illi ut unita Verbo repugnat fomes in actu secundo. Minor est certa, Major probatur. Sanctitas summa summe dilata a peccato: At major a peccato distans est, non solum oppositum ipsi peccato, sed etiam ei quoad ad peccatum inclinans: Ergo summa sanctitas non solum opponitur peccato, sed etiam motibus appetitus ad peccatum inclinantibus, & cum illis incompossibilibus est.

Probat secundæ eadem pars ratione sumpta ex obligatione quæ est in persona Verbi prædictos motus coercendi, seu impediendi ne in humanitate assumpta insurgere: unde

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primo contra primam conclusionem: Christus voluit tentari per omnia & in omnibus, ad nostrum exemplum, ut docet Apostolus ad Hebr. 4. Sed unus motus tentationis, & maximus, est per motus concupiscentiæ carnis, seu fomitibus: Ergo motus illi fuerunt in Christo, & per consequens fomes in actu secundo.

Respondet cum D. Thoma infra q. 41. art. 1. ad 3. quod utique voluit Christus tentari per omnia & in omnibus, sed absque peccato, ut ait Apostolus: tentatio autem quæ fit per motus carnis non potest esse absque peccato, quia hujusmodi tentatio fit per delectationem & concupiscentiam, & sicut Augustinus dicit 19. de civit. c. 4. nonnullum peccatum est, quando caro concupiscit adversus spiritum; & ideo Christus noluit tentari a carne, bene tamen ab hoste, cujus tentatio potuit esse sine peccato.

Hæc solutio & doctrina aliquibus displicet, ob rationem quam in illa adhibet S. Doctor, scilicet quia tentatio quæ fit per motus carnis, non potest esse sine peccato: etenim interdum possunt esse hujusmodi motus absque ullo peccato, ut patet in nobis, quando sunt motus primo princi-

Verum ratio illa D. Thom. optima est: nam principium illud quod assumit, non est universaliter intelligendum respectu omnium hominum; ita ut semper tentatio carnis cum delectatione sit peccatum; certum enim est in nobis illam posse esse mere naturalem & involuntariam, prævenientem deliberationem & consensum rationis, ac proinde sine ullo peccato; sed debet intelligi respectu Christi: idcirco enim in nobis prædicta tentatio carnis non semper est peccatum, quis non possimus semper illam prævenire aut coercere: At Christus poterat omnes motus sui appetitus sensitivi prævenire & cohibere; unde aliquis culpa esset in illo, eos in se permittere, ut supra observatum est.

Ad id vero quod subditur de nostro exemplo, respondetur non fuisse necessarium Christum tentari motibus concupiscentiæ, ut nobis præberet exemplum superandi easdem tentationes; cum enim hoc tentationis genus sit internum & occultum, non potuit per illius victoriam dare nobis exemplum superandi tentationes carnis, sed multis aliis modis sibi convenientibus id præstare.

Objicies secundo: Fomes in actu secundo est actus appetitus sensitivi circa objectum delectabile rationi contrarium: Sed hic actus fuit in Christo: Ergo fuit in illo fomes in appetitu. Major patet, Minor probatur. Fuit in appetitu Christi tristitia de morte subeunda, ut docet D. Thomas hic art. 6. Sed hujusmodi tristitia fuit erga objectum contrarium: Ergo in appetitu Christi fuit actus circa objectum rationi contrarium. Major est certa, Minor vero suadetur. Objectum aliquod esse contrarium rationi, est esse aliqua lege prohibendum: Sed negatio mortis in quam prædictus actus tendebat, erat prohibita Christo, quandoquidem mors erat illi præcepta: Ergo actus appetitus sensitivi, quo Christus mortem fugiebat, erat circa objectum sensibile ordini rationis contrarium.

Respondet, concessa Majori, negando Minorem; ad cuius probationem, nego etiam Minorem; nam actus ille quo Christus mortem fugiebat, non erat erga objectum illicitum, vel recte rationi difformem, sed potius valde conformis; mors enim non erat Christo præcepta, prout erat malum naturæ, sed prout ad finem Redemptionis conducebat; & similiter negatio mortis non erat Christo prohibita, prout bona & conveniens naturæ, sed prout opponeretur morti ut conducenti ad finem Redemptionis: motus autem appetitus sensitivi quo Christus tristitabat de morte, non erat de illa omnibus circumstantiis attentis, sed præcisè quatenus malæ naturæ: nec mortis negationem sub omnibus circumstantiis attingebat, sed erat quadam simplex complacencia de negatione mortis, prout naturæ conveniente, & simplex displicencia mortis, prout est mala & disconveniens naturæ, & quia displicere in morte prout sic considerata, & in negatione mortis sic inspecta complacere, nullatenus erat prohibendum, prædictus actus quo Christus mortem fugiebat, non erat circa objectum illicitum, nec per consequens actus fomitibus. Solutio est D. Thom. hic art. 4. ad 3. quod sic procedebat: *Passiones animæ videntur idem esse cum fomite, unde & Apostolus Roman. 7. vocat eas passiones peccatorum: Sed in Christo non fuit fomes peccati: Ergo videntur quod non fuerint in eo animæ passiones*. Cui argumento sic respondet: *Ad primum dicendum quod passiones peccatorum sunt motus appetitus sensitivi in illicita tendentes, quod non fuit in Christo, sicut nec fomes peccati*. Sentit ergo D. Thomas, illos motus appetitus sensitivi in Christo, passiones peccatorum non fuisse, nec actus fomitibus, in qua in objecta illicita non tendebant, & consequenter ideo tristitia de morte, passio peccati, vel actus fomitibus non fuit, quia non erat erga objectum illicitum, sed potius rationi conformem;

unde sic arguo. Si motus inordinatus appetitus sensitivi insurgent in humanitate Christi, Verbo Divino imputarentur ad culpam: Sed hoc implicat: Ergo & illud. Sequela Majoris probatur: Verbo ratione unionis humanitatis ad ipsum, incumbit obligatio specialiter gubernandi humanitatem, nedum ut rationalem, fed etiam ut sensitivam, & alias potest prædictos motus coercere, sua impedire ne insurgant: Ergo finire prædictos motus, insurgere, illosque non prohibere, impatabitur Verbo ad peccatum. Antecedens est certum; nam obligatio gubernandi in Verbo, confurgit ex conjunctione humanitatis cum ipso in una Christi persona: Sed non solum est conjuncta Verbo natura humana, prout rationalis, fed etiam prout sensitiva: Ergo inest Verbo obligatio gubernandi humanitatem assumptam, & vitandi mala illius secundum utramque rationem consideratam. Consequenter autem probatur: quia namque natura humana prout rationalis incumbit obligationem gubernandi seipsum ut sensitivam, si prædicti motus insurgere, natura rationalis advertente, & illos impedire potente, ipsi imputarentur ad peccatum: Ergo si in verbo est obligatio gubernandi naturam humanam, nedum ut rationalem, fed etiam ut sensitivam, cum alias possit prædictos motus vitare, finire tales motus insurgere, eosque non impedire, imputabitur eis ad culpam.

Tertio suadetur eadem pars: Repugnat Deum ut Austorem specialiter causare motus inordinatos appetitus sensitivi: At si darentur illi motus in humanitate Christi, Verbum prout in ea subsistit, esset specialis causa illorum: Ergo implicat dari tales motus in humanitate Christi. Minor constat ex dictis articulo precedentiibus, ubi ostendimus, omnes operationes humanitatis Verbo hypostatice unite, attribuendas esse Verbo ut in illa subsistens, non solum denominative, sed etiam elicitive, & effective, ut causæ particulari: unde cum motus inordinatus appetitus, essent actiones naturæ sensitivæ, Verbo hypostatice unite, necessario essent attribuenti Verbo ut in illa subsistens, tamquam causæ particulari. Major autem ostenditur primo: Motus illi, esse non sicut peccaminosi formaliter, defectu libertatis, sunt tamen mali objective: Ergo non possunt a Deo effici ut a causis particulari.

Secundo: Habitus visiofi non possunt a Deo causari, ut a causis particulari, etiam de potentia absoluta, ut tenet frequentior Theologorum sententia; & hoc quia licet peccata non sint, tamen in peccatum inclinans: Sed motus inordinatus appetitus, præveniens usum rationis, quævis peccata non sint, in peccatum tamen inclinans; Ergo Deus non potest illos causare ut causis particularibus.

Tertio: Licet otium Dei utroque rationis præveniens, non sit peccatum formaliter, utpote expens libertatis, non potest tamen a Deo effici, ut a causis particulari: Ergo patet motus inordinatus appetitus, quamvis peccata non sint, ex defectu libertatis, nequeunt tamen a Deo, ut a causis particulari, elicitive procedere.

Ex his probata manet secunda pars conclusionis, quæ asserit fomem peccati, per modum actus primi, non posse reperiri in humanitate Christi: nam cum repugnet actus secundus, videtur repugnare actus primus, cum ille ab illo specificetur: Ergo si de potentia Dei absoluta non possunt reperiri in humanitate Christi motus inordinati appetitus sensitivi, qui sunt fomes peccati in actu secundo, nec poterit etiam talis fomes per modum actus primi in illa existeret.

Potest etiam suaderi hæc pars ex principiis supra statutis: Nam, ut supra contra Durandum ostendimus, essentia fomitibus in actu primo sumpti, non consistit in sola entitate appetitus sensitivi, sed in illa ut in actu primo expedita ad motus inordinatos: At quamvis in humanitate Christi existeret entitas appetitus sensitivi, expeditio tamen per modum actus primi ad motus inordinatos, non potest esse in illa, etiam de potentia absoluta: Ergo nec fomes per modum actus primi. Minor probatur: Potentia in actu primo expedita, dicit eandem impedimenti se tenentis ex parte actus primi in ordine ad operandum: Sed implicat in appetitu humanitatis Verbo hypostatice unite, carentia impedimenti se tenentis ex parte actus primi operativi prædictorum motuum: Ergo implicat expeditio in actu primo ad motus inordinatos in humanitate Verbo unite, vel in ejus appetitu. Major patet, Minor probatur. Motus inordinatus appetitus pugnat essentialiter cum unione hypostatice, vel ratione summe sanctitatis, vel ratione obligationis quam fundat in Verbo ut Deo, prædictos motus vitandi, vel illa quæ repugnat Verbo per modum causæ specialis in vios influere, ut in probatione primæ partis conclusionis declaravimus: Sed unio hypostatice se tenet ex parte actus primi in ordine ad omnes operationes humanitatis Christi, cum illa non possit intelligi in actu primo potens ad operandum, nisi intelligatur subsistens & exilens, & non subsistit, nec exilens, nisi per subsistentiam & exilentiam Verbi, nisi per unionem hypostatice communicatam: Ergo implicat in appetitu humanitatis unite Verbo, carentia impedimenti ad motus inordinatos, se tenentis ex parte actus primi operativi.

nam licet supposito precepto de morte displicere in illa efficaciter, esset peccatum, in illa tamen ineffaciter displicere, quatenus mala natura, & in ejus negotiatione ut nature convenienter ineffaciter complacere, bonum erat & rationi conforme: Nam ut ait Augustinus lib. 10. Confess. cap. 28. loquens de miseris, & afflictionibus hujus vite: Tolerare eos jubet, non amare: nemo autem quod colens, amat, quomodo tolerare amat. Unde S. Thomas infra quest. 18. art. 6. docet voluntatem Dei fuisse ut Christus dolerens, passiones, & mortem pateretur, non quod illa secundum se essent volita a Deo, sed ex ordine ad finem redemptionis: sensus illa fugiebat, non ut ad finem redemptionis ordinata, sed secundum se inspecta, & prout erant nature disconvenientia.

Dices: Si appetitus sensitivus in Christo fugiebat mortem, quam voluntas ejus per rationem superiorem volebat, sequitur in ipso fuisse pugnam interiore appetitus contra rationem, subindeque fomitem peccati consententem in appetitu contra rationem insurgente, juxta illud Pauli: Sensus aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee.

Sed negatur sequela; nam pugna interior appetitus contra rationem, consistit in contrarietate appetitus ad rationem: ut autem sit contrarietas, requiritur quod oppositio attendatur in eodem secundum idem, ut docet D. Thom. infra quest. 18. art. 6. Est autem appetitus in Christo re fugerit mortem preceptam, non tamen illam recusat ut ordinatam ad finem redemptionis, sed ut malum naturae, illi disconvenientem; ratio vero superior non volebat mortem ut malum naturae, sed ut ordinatam in praedictum finem; & ita quomodo circa idem versarentur objectum, non tamen secundum eandem rationem, ac proinde non erat contrarietas appetitus cum ratione.

Objicit tertio contra secundam conclusionem: Ex eo probat D. Thomas in Christo non fuisse fomitem peccati, quia habuit virtutes morales secundum perfectissimum gradum, sicut & gratiam: Sed haec ratio non videtur efficax: Ergo ruit precipuum fundamentum nostrae sententiae. Minor probatur: In Joanne Baptista, & aliis sanctis viris, virtutes in gradu heroico existerunt, & tamen in eis non fuit fomes extinctus, immo nec ligatus ut communiter docent Theologi, qui hoc privilegium fomitis extincti aut fixi, solum in Beatissima Virgine agnoscunt, propter dignitatem Matris: Ergo virtutes inherentes appetitui, quantumvis in summo sint, non sufficienter ad ligandum vel extinguendum fomitem; & ita ex eo quod hujusmodi virtutes, in summo perfectionis gradu in humanitate Christi fuerint, non recte inferit S. Doctor, in Christo non fuisse fomitem, sed id aliunde probandum est.

Hinc difficultati respondet Cajetanus hic art. 2. perfectionem virtutis in aliis hominibus regulariter non tollere fomitem, bene tamen in tali subiecto, scilicet in anima Christi; & rationem discriminis reddit: Nam anima Christi (inquit) erat quantum ad elongationem a peccato, sicut anima in statu innocentiae, anima autem reliquorum, quantumvis sanctissimorum in vero, in hac vita sunt sicut anima hominis, qui incidit in laerones; & non solum solutus est gratiis, sed etiam vulneratus in naturalibus; & ideo in anima Christi secundum se, sola naturalis inclinatio partis sensitivae in bonum sibi consonum, erat per virtutem subiectivam perfecte rationi, ut nullus ratio fomitis maneret in eo: in aliis autem non solum est naturalis inclinatio partis sensitivae in bonum sibi consonum, sed talis inclinatio est vulnerata, & propterea non sufficit in aliis ad tollendum fomitem perfectio virtutis, sed specialis est opus gratiae sic sanante, ut extinctus sit fomes peccati, quod soli Beatae Virgini in hac vita concessum creditur.

Hanc Cajetani doctrinam Vasquez hic disput. 61. c. 8. frivolam appellat, eamque impugnat, quia eadem omnino secundum substantiam, est naturalis inclinatio appetitus in quocumque statu, & virtutes ejusdem sunt efficacitatis: solum autem est discrimen, quia in illo statu, protectione peculiaris Dei non subicitur appetitus exire in motus inordinatos, in hoc autem statu subicitur: ergo si in natura vulnerata virtutes non sufficienter ad subiciendum perfecte appetitum ad rationem, pariter in statu innocentiae, nec in anima Christi Domini sufficienter, esto in naturalibus vulnerata non fuerit.

Verum haec impugatio frivola est, & inutilique proflus motivo ducitur Vasquez ad asperandam doctrinam Cajetani, supponens quod probare deberet, nempe fomitem in statu innocentiae fuisse sola Dei protectione impeditum, ne exiret in motus inordinatos, cujus contrarium a Cajetano supponitur, & expresse docetur a D. Thoma 1. part. quest. 95. artic. 1. & 2. ubi asserit gratiam status innocentiae, scilicet justitiam originalem, inter alios effectus habuisse subicere appetitum rationi: quam gratiam non in extrinseca Dei protectione consistere, sed in aliquo dono permanente, & intrinseco, docet communis Theologorum sententia.

Nullum etiam est quod ait, nempe gratiam & virtutes in quocumque subiecto & statu ejusdem esse efficacitatis, solidemque prellare effectus: gratia enim habitualis in

Christo fuit radix justitiae commutative ad Deum, & tamen in nobis non est radix hujus virtutis. Similiter in Angelis non est radix virtutum temperantiae, & fortitudinis, & aliarum, quae passiones moderantur, bene tamen in nobis. Item gratia in Christo habet infusum in alios, ac in nobis non habet hunc influxum. Denam eadem caritas in via est amittibilis, eo quod ipsum subiectum sit veritabile de bono in malum: in patria vero inamittibilis est, facitque ipsum subiectum non posse verti de bono in malum: Cur ergo pariter gratia in Christo & Adamo, mediantibus virtutibus ab illa promanantibus, & in gradu perfectissimo existentibus, non potuit ita perfecte subicere appetitum sensitivum rationi, ut nullus in eo motus inordinatus insurgeret; licet in Joanne Baptista, & aliis sanctis viris, etiam in utero sanctificatis, hanc effectum non praedidit.

Gratia ergo & virtutes in Christo & in Adamo habuerunt vim reprimendi omnes motus inordinatos, non secundum se, sed quia erant in talibus subiectis: non quod ab ipso subiecto tribueretur illis talis efficacitas, sed quia Deus non tribuit illam gratiam & virtutibus existentibus in quocumque subiecto, sed solum gratia existentibus in Christo, in Adamo, & Beatae Virgine: gratia Christi, quia filius Dei naturalis erat, gratia Beatae Virginis, quia fuit caput generis humani, & gratia Beatae Virginis, quia fuit Mater Dei, Potestque id explicari exemplo gratiae quae est in confirmatis, quae habet illos firmare in bono, & inclinare infallibiliter in illud: haec vero perfectio non competit ipsi gratia secundum se, ut patet, alias quilibet justus esset in gratia confirmatus, neque consistit in majori intentione ejusdem gratiae; etenim gratia non confirmans in bono, aliquando est magis intensa, quam gratia in bono confirmans; multi siquidem sunt in via non confirmati, qui habent gratiam & caritatem magis intensam, quam aliqui existentes in patria: sed attenditur, secundum quandam participationem gratiae & caritatis patrie, quae secundum modum est alterius rationis a gratia & caritate viae, ut docet Sanctus Thomas 2. 2. quest. 24. artic. 7. ad 3. habetque non solum excludere omne peccatum, sed etiam potentiam peccandi tollere. Ita similiter in presenti dicimus, hanc perfectionem quam habuit gratia in Christo, & in Adamo, perfecte subiciendi appetitum sensitivum rationi, & impediendi ne ullus in eo motus inordinatus insurgeret, non competere illi secundum se, neque consistere in majori intentione illius, sed provenire ex quadam participatione gratiae patrie, quae non solum habet excludere omnes motus inordinatos appetitus sensitivi, prevenientes rationem. Ex quo facile solvetur plures instantias, quas Vasquez adducit in contrarium.

Objicit quarto contra ultimam conclusionem: Impedimentum excludens fomitem ab humanitate Christi, est ipsa gratia habitualis in ipso existens mediantibus virtutibus infusis quae ab illa dimanant, ut jam ostendimus: Sed potuit de absoluta potentia humanitas Verbo uniri sine gratia habituali & praedictis virtutibus, cum ille non sint dispositiones necessariae, sed tantum congruae, ad unionem hypostaticam: Ergo potuit humanitas Verbo uniri sine impedimento fomitis, & consequenter de potentia absoluta, in humanitate Verbo unita potuit remanere fomes peccati.

Respondendo distinguendo Majorem: Impedimentum unicum & necessarium ad fomitem excludendum ab humanitate Christi, est gratia habitualis, & Nego Majorem: impedimentum sufficiens, concedo Majorem, & concessa Minori, nego Consequentiam. Nam licet ex negatione causae unicae & necessariae ad effectum, recte negatio illius colligatur, unica tamen non est. Licet autem gratia virtutes in ea perfectione in qua existerent in humanitate Christi, sufficientes fuerint ad fomitem auferendum, necessariae tamen non fuerunt, sed poterat sine illis fomes in humanitate impediri, nempe a substantia Verbi, cum qua (ut supra ostendimus) motus inordinati appetitus sensitivi componi nequeant; atque adeo etiam si humanitas Verbo uniretur sine gratia habituali & virtutibus infusis, & sine ullo dono accidentali, ut potuit de absoluta potentia, fomes tamen in illa non esset.

Objicit ultimo: Majorem videtur habere oppositionem cum unione hypostatica habitus virtuosus, quom fomes peccati: Sed habitus virtuosus, de potentia absoluta possunt esse in humanitate Verbo unita: Ergo & fomes peccati. Major videtur manifesta: Tum quia habitus virtuosus proximior est malo ad quod dat facilitatem, quam fomes qui non dat facilitatem, sed in potentia consistit. Tum quia fomes peccati non inclinat in malum moraliter formaliter, sed tantum pro materiali, scilicet ad bonum delectabile; habitus vero virtuosus est facilitas, inclinatio, & promptitudo ad malum ut malum malitia moraliter formaliter. Minor vero suadet: Cum unione hypostatica solum malum culpe videtur habere oppositionem: Sed habitus virtuosus non importat malum culpae; ablata

ARTICULUS PRIMUS.

An & quando Christus meruerit?

§. I.

Quibusdam praemissis referuntur sententiae.

ablata enim omni culpa, immo & restu poene possunt manere hujusmodi habitus, ut patet in baptizatis, quibus omnis culpa & poena perfecte remittitur, & tamen si habeant antea habitus virtuosos, non propterea per baptismum auferuntur: Ergo habitus virtuosus possunt, saltem de absoluta potentia, in humanitate Verbo unita existerere.

Respondendo, concessa Majori, negando Minorem, implicat enim habitus virtuosos in humanitate Verbo unita existerere, quicquid in contrarium dicant Vasquez hic disput. 61. cap. 8. nam. 36. Ragusa disp. 114. §. 8. & alii ejusdem Societatis. Ratio vero negati ex principiis supra statuis facile colligitur. Christi enim humanitas, ex vi unionis hypostaticae, est infinite atque summe sancta: Sed cum infinita & summa sanctitate habitus virtuosus incompatibilis est: Ergo & cum unione hypostaticae. Major patet, Minor probatur. Tum quia summa & infinita sanctitas, nedum cum peccato, sed etiam cum potentia proxima peccandi, incompatibilis est, ut articulo praecedenti ostendimus: Ergo & cum facilitate ad peccandum, quae proximius ad peccandum, quam ipsa potentia accedit. Tum etiam quia summa sanctitas dicit summam a peccato distantiam: Sed major est distantia, a peccato distantia, & a facilitate ad peccandum, quam a solo peccato: Ergo summa sanctitas nedum opponitur peccato, sed etiam vitio, quod facilius ad peccandum praestat. Unde ad probationem Minoris, Major neganda est: nam cum unione hypostaticae, non solum peccatum, sed etiam proxima & expedita ad peccandum potentia, & a fortiori facilitas, inclinatio, & promptitudo ad peccandum, incompatibilis sunt.

§. III.

Corollarium notatae dignum.

EX dictis in hac disputatione colligitur, tres esse causas sufficientes impeccabilitatis Christi, & exclusionis unionis hypostaticae, ab ejus humanitate. Prima & principalis est unio hypostatica, quae cum summe & infinite humanitate Christi sanctificet, nedum peccatum, & potentiam peccandi, sed etiam omnes motus inordinatos appetitus sensitivi prorsus excludit, ut ex supra dictis patet.

Secunda est visio beatifica, quae cum animam Christi primae rectae operationis regule conjungat, illam etiam reddit impeccabilem, & insuper vim & efficacitatem habet comprimendi omnem inordinatum affectum appetitus sensitivi: si enim in via, perfecta Dei contemplatio, quae est sub velamine fidei, ita ad se rapit sensum, ut licet non impediat omnem motum appetitus, saltem ipsum egregie moderetur, immo pro eo tempore quo durat, impedit, ut patet in exitu; nihil mirum, si clara illa Dei contemplatio, consistat in Christo & in beatis perseverans, omnem inordinatum motum appetitus prorsus impedit.

Tertia causa impeccabilitatis Christi, & exclusionis fomitis ab ejus humanitate, sumitur ex perfectione gratiae habitualis in anima ejus existentis & virtutum quae ab ea dimanant; illa enim gratia, ratione conjunctionis quam habet cum gratia unionis, & quia in Christo in statu perfecto & connaturali, habet quandam participationem gratiae patrie, ratione cujus firmat animam Christi in bono & potentiam peccandi, ac fomitem peccati, motusque omnes inordinatos appetitus sensitivi, ab humanitate ejus excludit; atque ita Christus triplici titulo Sanctus & impeccabilis est, unde ob triplicem illam sanctitatis & impeccabilitatis ejus causam, & prerogativam Daniel. 9. Sanctus Sanctorum appellatur, & Isai. 6. Seraphim die ac nocte, sacrum illud trisagium, Sanctus Sanctus Sanctus, ante Thronum ejus decantant.

DISPUTATIO XXI.

De Merito Christi.

Ad quest. 19. D. Thoma.

Celebris est haec disputatio, plures enim & graves circa meritum Christi ejusque libertatem, quae est conditio ad merendum necessaria, occurrunt difficultates, quas articulis sequentibus, ea qua poterimus perspicuitate & brevitate, proponemus ac resolvemus.

Pro resolutione utriusque difficultatis recolendum est ex Tractu de justificatione & merito disp. 2. art. 2. sex conditiones de lege ordinaria ad merendum esse necessarias: Nam primo requiritur quod actio meritoria sit libera, quia naturalibus nec meretur, nec demeretur. Secundo, operatio debet esse bona ex objecto & omnibus circumstantiis, nam actus malus non meretur premium, sed poenam. Tertio, debet procedere a subiecto grato, juxta illud Genes. 4. Respexit Dominus ad Abel, & ad munera ejus. Ubi prius ad Abel, id est ad subiectum Deo gratum, deinde ad munera ejus respexit Dominum asseritur, quia nisi subiectum sit gratum, opera ejus Deo grata non sunt. Quarto, quod formaliter vel virtualiter referatur in finem supernaturalem, quia ut docet S. Thomas 1. 2. qu. 114. art. 4. caritas est quae conjungit actus aliarum virtutum cum ultimo fine, & ideo ex imperio caritatis habent quod sint meritoriae vitae aeternae. Quinto, quod sit actio virtuosior, nam beati & damnati, quia sunt in termino, mereri vel demereri non possunt. Sexto, quod adit pactum & promissio ex parte Dei, & ex parte operantis seu merentis, ordinatio operis ad consequendum premium: quia sine tali promissione & ordinatione Deus nemini obligari potest ad reddendum premium.

Supponendum est etiam, quatuor esse tempora vel instantia de quibus dubitari potest an Christus meruerit, nempe primam instantiam conceptionis, reliquam vite tempus usque ad mortem, ipsum instantem mortis, & tempus quod post Christi mortem successit. His praemissis

Licet omnes Theologi unanimiter fateantur Christum, dum erat in terris viator, & vere & proprie meruisse, idque certa & indubitata fide tenendum sit: tamen circa tempus quo meruit, varia sunt Auctorum placita, sed omnes sententias ad quatuor reduci posse existimo.

Prima negat Christum meruisse in primo conceptionis instanti. Hanc tenent Alesius 3. p. quest. 17. membro 2. art. 1. illamque probabiliorum censent Albertus in 3. distinct. 18. art. 6. & D. Bonaventura ibid. art. 1. q. 2. & probabiliter defendit Durandus in eadem distinct. qu. 2.

Secunda per extremum affirmat, Christum meruisse non solum in hac vita mortali, sed etiam post mortem. Ita quidam quos sine nomine refert Vincentius relect. de gratia Christi qu. 5. pag. 438. Pro hac etiam refertur Ragusa hic disp. 5. §. 1. & alii qui volunt Christum meruisse per effusionem sui sanguinis ex latere transverso, quod vulnus certum est fuisse Christo inflictum post ejus mortem. Huic etiam favent quidam Theologi, qui ut refert Vasquez disp. 76. cap. 1. docent Christum nunc actu mereri in Sacrificio Missae, & in collatione Sacramentorum.

Tertia Christi meritum a primo instanti conceptionis usque ad instantem mortis inclusive protendit, & asserit in instanti terminativo vitae, mortisque inceptivo, meruisse. Ita Cajetanus infra quest. 50. art. 6. ad 1. & 2. a. 2. qu. 124. art. 4. ad 2. Martini argumentum, quem sequitur Hurtado disp. 63. sect. 10.

Quarta & vera sententia, quae apud Theologos non solum domesticos, sed etiam extraneos communis est, docet Christum meruisse quidem in primo instanti conceptionis, & toto tempore vitae, non tamen post mortem, nec in ipso instanti terminativo vitae mortisque immutativo.

§. II.

Sanctitur prima conclusio, & ostenditur, Christum vere & proprie meruisse.

Ico primo, Christus vere & proprie meruit. Conclusio est certa de fide, colligitur enim aperte ex variis Scripturae locis: Nam dicitur Isai. 53. si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longevum. Item: Pro eo quod laboravit animam ejus, videbit & saturabitur. Quibus verbis denuntiat Propheta uberimum fructum, qui Christo Domino in premium passionis erat preparatus. Unde Hieronymus in hunc locum: Quia igitur laboravit, videbit Ecclesias in toto orbe conferrere, & eorum saturabitur fide. Dicit etiam Apostolus ad Philip. 2. Humilioris semetipsum factus, obediens usque ad mortem, propter quod Deus exaltavit illum. Ubi exaltatio Christi, illius humilitatis & obedientiae, ut causae meritorum tribuitur. Denique in Tridentino definitur, Christum fuisse causam meritorum nostrae justificationis: Ergo Christum vere & proprie meruisse, certa & indubitata fide tenendum est.